

ПОЛИТИКИН

1
ДИНАР
1952

ГОДИНА
XXIV
БРОЈ
863

13. VII 1968.

ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

СВЕГА ЈЕДАН ДАН

ИМА ОВО МЛАДУНЧЕ
СИВЕ ФОКЕ СА
ОРКНЕЈСКИХ ОСТРВА

ТАТОШ НА ЛЕТОВАЊУ

1 ЧИШАО САМ
2 ЧИШАМ...

Поставили смо им само два питања: коју су књигу највише волели у детињству и шта сад читају:

Др ОЛИВЕРА БУРИЋ

Научни сарадник Института друштвених наука: За моју генерацију књига „Како се калио челик“ била је незаменљива. Она нам је пружи- ла пример како се ствара чврст карактер. И стварно, моја генера- ција морала је да прође кроз страшна искушења која су могли савладати само такви карактери. Када је моја другарица „Малецка“, девојчица од 15 година, прозвана у логору на Бањици на стрељање, пошла је насмејана и величанствена као да креће некуд где је че- кају радост и слава. Ништа мање значајну улогу за мене и моју генера- цију није одиграла књига „Мати“. А кад сам прочитала код Ро- мен Ролана: „Хтети и моћи то су две ствари...“ главно је на крају дана запитати се — да ли сам учинио све оно што сам могао?, то је за мене постао животни мот.

Данас највише волим да читам наше југословенске писце, чак и оне који су ми били досадни онда када их је требало читати у школи. Ми врло мало знамо о нашој прош- тости и ја зато волим да се бацим у та давња времена и да прожи- вљавам оно што су моји дедови преци преживљавали. Чини ми се да је ту љубав у мени пробудио после рата Иво Андрић. Сада читам „Београд у средњем веку“, од Мијушковића, књигу која је доби- ла последњу октобарску награду. Мене је књига занела и изненадила чињеницама о којима ми, стари ста- новници овог града, ни појма ни- смо имали. Ко зна да су Турци, ка- да су дефинитивно заузели Београд 1425. године, иселили из њега сав српски јавал који није хтео да се одрекне своје вере и народнос- ти и протерали чак за Цариград у чијој околини и сада постоје на- села која се зову Београд, Србија, Авата. На бакрорезу из тог доба види се густо збијена колона веза- них мушкарца за којима иду изму- чене жене са децом. И тако, пеша- це, терани бичевима, на притци и по цевремену, стотинама и стоти- нама километара, чак до Цари- града.

Проф. др СТАНОЈЕ
СТЕФАНОВИЋ

ПЛАШИО САМ СЕ

ДОКТОРА

Многи људи који су нешто постигли у животу, описујући своје детињство, обично кажу да су већ као деца имали склоности према позиву којим се баве. Ја ћу искрено признати да као дете нисам никад помишљао да будем лекар. Као свако дете, дуго сам се плашио „доктора“. Наиме, лекари су за мене били „чике“ који вам стављају кашкицу у уста, да би вам видели грло, који вас куцкају по грудима, притискују вам трбух, дају горке лекове и чија вам близина није никад ништа добро обећавала. На моју срећу у моме детињству употреба инјекција још није била у „моди“, па ме нико кад нисам „био добар“, није плашио шприцом.

Детињство сам провео у Сремским Карловцима где сам и рођен. Да се то детињство није одвијало за време Првог светског рата, под аустријском окупацијом, било би сигурно много лепше. Па ипак, оно је било лепо. Карловци су били лепо и романтично место. У њему је постојао парк, познат као „дворска башта“ у којем смо ми деца проводили своје слободно време. Наше игре биле су под утицајем догађаја који су се одигравали у свету. Делили смо се, обично, на две роде који су ратовали на супротним фронтима и између себе смо „водили рат“.

Највећа тешкоћа састојала се у томе да нађемо оне који ће бити Немци, Аустријанци или Мађари. Понекад су наши „ратови“ имали и „освајачки карактер“. Пробили смо се до вођњака који је припадао Карловачкој патријаршији и као „ратни плен“ односили смо јабуке или друго воће.

Школу сам волео. Свих својих учитеља се радо сећам; и данас им памтим имена. Но, треба да нагласим да је мој „први учитељ“ била наша кућна помоћница која ме је, када сам имао пет година, научила да читам и да пишем. Захваљујући њој могао сам да читам наше народне песме и да се упознам са свим нашим народним јунацима, да читам Змај-Јовине дивне песме које ме још и данас одушевљавају и да развијам машту кроз Андерсенове бајке.

Био сам још дете када сам се уписао у Карловачку гимназију, класичну и строгу школу у којој су се већ у првом разреду учили латински и немачки језик, а у трећем грчки. Озбиљна настава и озбиљни професори који су често већ својом појавом уливали страх у наша срца, изменили су наш дечји живот и извукли мене и моје другове из дечачких снова и жеља. Класични језици, историја Грка и Римљана, а поред њих изучавање ботанике, зоологије и физике, и то у од-

лично опремљеним кабинетима, отворили су ми вољу за рад и за стицање знања. Заволео сам и језике и природне науке. Можда је то био и почетак моје љубави према медицини, најлепшој природној науци, иако сам у то време маштао о, како би то било лепо када бих имао неки свој физички или хемијски кабинет у којем бих експериментисао! Можда је то и био разлог што сам као студент медицине у слободном времену радио код професора медицинске хемије др Матавуља, који ми је умногоме служио као узор логичности и истине у решавању медицинских проблема.

Иако сам као млад гимназијалац заборавио на наше витешке игре из детињства, ни ја ни моји другови нисмо заборавили „дворску башту“. У њој смо сада делили фудбалске мегдане. Фудбал је и нас „заразио“. Нисам био велики талент за фудбал и сигурно је да ме не би ниједан професионални клуб — да је онда постојао — врбовао, али сам играо пожртвовано и фер. Љубав према фудбалу остала је у мени још и данас, иако никад немам времена да идем на утакмице. Но, увек ми је мило кад Звезда победи.

Две ствари заволео сам, такође, у детињству: музику и авантуристичке романе. Љубав према класичној музици улио ми је мој отац који је, већ у оно време, био велики дисконтинентални и скупљао плоче најбољих светских певача и оркестара. Ту своју страст пренео је и на мене. И ја сам пасионирани скупљач плоча с класичном музиком. Најсрећнији сам када имам времена да сам себи организујем концерт, или оперу са својих плоча. Авантуристички и по-

На жалост своју слику из детињства не могу да вам покажем, јер су нам многе ствари шоком раширојале. Али, не мари...

лицийски романи били су ми у детињству омиљена литература. Подвиге детектива Ната Пинкертона, који су излазили у свескама, читао сам кришом, јер нам је у класичној гимназији таква литература била забрањена. Па и данас та литература ми после напорног дана служи као најбољи одмор.

Ето, такво је било моје детињство. Као што видите, оно је било лепо, иако у њему није било ни радија, ни телевизора, а ни биоскопа. Оно, као што сте видели, није ни по чему показивало да ћу се одади лекарском позиву који сам заволео, доцније, као старији гимназијалац када сам дубље ушао у тај не биологије, физике и хемије, као и под дејством извесних романа чије су главне личности били племенити и пожртвовани лекари.

На жалост, своју слику из детињства не могу да вам покажем, јер су нам многе ствари током рата пропале. Али, не мари...

Какво бих детињство желео, када бих се могао поново вратити у њега? Не бих жалио ако би се оно

поново одвијало у Сремским Карловцима и у истој средини. Можда бих желео да буде без извесних непријатних усмена из доба окупације које су болно деловале на наше дечје душе. Не знам да ли би било лепше када би било обогаћено слушањем радија, гледањем телевизије или биоскопа. Можда захваљујући тим величанственим изумима данашња деца, имају шире видике и можда могу већ у дечјем узрасту да се одреде за одређене професије. Можда је то добитак у детињству данашње деце. А да ли је то право детињство? Бојим се да добијање широких видика из разних области природних наука у раном детињству не засити брзо дечју радозналост, да не постану прерано засићени оним што треба постепено учити и научити. Ето, зато бих волео да се вратим у право детињство, детињство пуно маште и дечијих игара и у којем филмови о доктору Килдеру не би били повод да, као један мој мали пријатељ, кажем: „Бићу доктор као доктор Килдер!“

А КАД БИХ ОПЕТ БИО МАЛИ

Да ли бих опет студирао медицину, када бих поново требало да изаберам свој позив? Свакако. Иако од онога ко жели да јој се потпуно посвети захтева одрицање од многих задовољстава, медицина је најлепша природна наука, с најплеменитијим циљем. Само не треба да мислите, да је живот лекара тако романтичан и леп као што је у филмовима. У нашем животу, нарочито у животу нас који одговарамо за лечење великог броја болесника на клиникама и у болницама, постоје многи тешки часови и дани, многе

непроспаване ноћи. Сем тога, медицина се стално развија и лекар, који жели да буде заиста добар лекар, мора непрекидно да стиче нова знања. После рада с болесницима треба узети књигу или часопис и читати или се треба посветити раду у лабораторији. Ето, зашто ја и моји другови са клиника не гледамо филмове, не идемо на концерте и не посећујемо фудбалске утакмице, иако знамо и за неког филмског глумца, уметника, иако понекад гледамо фудбалске утакмице — преко телевизора.

Пре неколико година позвали су ме на Хаити да у тамошњем Француском институту одржим предавање на било коју тему која мене лично занима. Избор теме није ми представљао проблем: одлучио сам да говорим о хероизму. Та тема ми је одлично позната. Многе часове провео сам у својој библиотеци проучавајући то питање. Појаве као што су опасност, храброст, способност за жртвовање, проучио сам уздуж и попреко и због тога сам, стигавши у Порт-о-Пренс, био спреман да извршим задатак који је стајао преда мном.

Пошто је публика у Порт-о-Пренсу веома образована и пробирљива, поступио сам правилно што сам обукао тамно одело украшено само академском лентом на реверу. У сали је било много лепих жена и ја сам се не без извесног задовољства сетио да сам недавно прошао кроз малу куру лечења и за то време скинуо двадесетак килограма.

У свом предавању сетио сам се Сент Егзиперија, Ричарда Хиларија и других и успело ми је да сасвим ненаметљиво, ниједном не помињући своја лична искуства као путника дугих авионских пруга, неколико пута убацим заменицу „ми“ што је звучало скромно али је много говорило. Акустика у сали била је одлична, рефлектор ме је осветљавао с најповољније стране. А ја сам објашњавао слушаоцима на којин начин смрт, ако јој се храбро гледа у лице, може дати смисао читавом животу.

Изненада сам осетио на себи нечији упоран поглед. У првом реду седео је човек у црном оделу који ни за секунд није скидао с мене поглед. Та ме је наметљивост љутила, поготову што ми се учинило да у његовим очима видим сенку подсмеха. Али, нисам дозволио да ме то избаци из колосека и завршио сам предавање с закључком да савршени херој, наставши се пред смртном опасношћу, у том последњем часу открива каква је све блага проћердао у животу и колико би плодотворнији био кад би му се живот продужио. Када сам сишао с подијума први ми је пришао и честитао човек који ме је из првог реда тако пажљиво слушао.

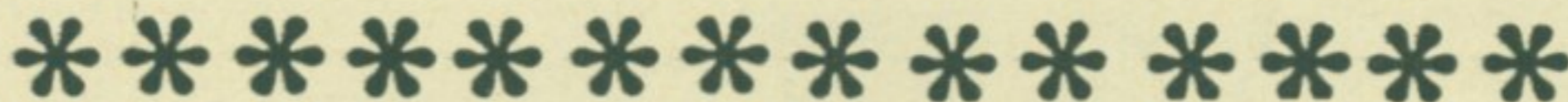
— Доктор Бомбон — представио се. — Изврсно предавање. Осећа се у њему дубоко лично искуство.

Казао сам да сам лично познавао неке од људи које сам поменуо у предавању.

— Знате — наставио је он — неки ваши овдашњи читаоци и поштоваоци ставили су ми у задатак да ваш боравак на Хаитима учиним што пријатнијим. Помислио сам да би вас можда занимало да одемо у лов на ајкуле крај подводног гребена Ирокуа. Јер, верујем да су јака осећања и узбуђења по вашем укусу...

Тај предлог ми се свидео. Сваки књижевник треба да око свог имена створи легенду. Лов на ајкуле у Карипском мору могао би у том смислу да представља занимљив податак за будуће биографе. Због тога сам спремно прихватио предлог љубазног доктора. Већ сам замисљао како се, чврсто везан за седиште у чамцу, последњом снагом борим с рибом која се копрца

ПРАКТИЧАН ИСПИТ ИЗ ХЕРОИЗМА

на мојој удици... Требало је да сутрадан увече одржим предавање у Кап-Хаитијену и стога смо одлучили да с доктором пођем у лов у шест часова изјутра.

У договорено време докторов чамца је узео курс према отвореном мору чију сам боју, иако не волим отрцане изразе, морао назвати смарагдном. Доктор је цуцлао кратку луду и пријатељски ме гледао.

Треба да пробате свог „кустоа“ — рекао ми је.

— Мога... шта?

— Треба да пробате апарат за дисање — објаснио ми је. — Спустићете се, отприлике, на дубину од пет метара, право на подводни корални гребен и балон с кисеоником осигураће вам бар двадесет минута потпуне независности у води. А сад ћу вам показати како се рукује подводном пушком. Веома је једноставно.

Пажљиво ме је погледао а онда љубазно запитао:

— Шта се догодило? Да нешто није у реду?

Морао сам да седнем. Али, морнари су већ припремали апарат а доктор ми је, држећи пушку у рукама, објашњавао технику пуцања. Сумње није могло бити. Није у питању био лов удицама.

Ти људи спремали су се да ме спусте у оно исто Карипско море које врви ајкулама и да ме самог само са пушком у руци, баце међу те разбојнике. Отворио сам уста да одбијем...

— Знате — казао је доктор одвратно слатким гласом — не могу вам ни испричати како смо сви ужи вали у вашем узбудљивом предавању. О њему ће говорити читави Хаити, то вам ја гарантујем...

Погледали смо се. Ништа нисам казао и издржао сам његов поглед. Има у животу тренутака када грудима треба бранити свој позив и углед. Једино што сам у овом бед-

ном свету имао био је мој углед писца и предавача и ако због тога, да бих га сачувао, треба да паднем као жртва ајкула, спреман сам на жртву. Пробали су ми маску, одлично ми је пристајала.

— А сад ставите оловни појас. Помоћи ће вам да брже потонете. На његовом доброћудном лицу наједном сам открио нешто ђаволско.

— Ови момци ће се спустити заједно с вама — додао је показујући на четворицу снажних Хаићана.

— Ах! — помислио сам са одакшањем. — Телохранитељи!! И осетио сам се нешто боље.

— То су гоничи — објаснио ми је доктор. — Они ће пливати лево и десно од вас и нагониће на вас ајкуле. Ви треба само да их гађате.

Нисам имао даха чак ни да се побуним. Све ми је постало свеједно. Ставили су ми на ноге огромне пераје, закопчали појас и љубазно ми помогли да се пребацим преко ограда чамца.

Пљус!

Првих неколико минута вртео сам се, као чигра, око сопствене осе трудећи се да истовремено мотрим на све стране. Убрзо сам приспео на дно, на песак усред густе зелене магле у којој ништа нисам разазнавао. После неколико секунди на десној страни угледао сам корални гребен и кренуо према њему. У том тренутку угледао сам дугачку узану рибу која је клизнула из пукотине у стени и стала на неколико сантиметара од мог лица. Хтео сам да крикнем... али то није била ајкула. Била је баракуда. Никад у животу нисам видео баракуду али сам је одмах признао. Тренутака који су затим дошли не сећам се сасвим добро. Могу само да кажем да на супрот ономе што сам тврдио у свом предавању, у тренутку смртне опасности херој не открива вечне животне вредности. Кад сам отворио очи барикуде више није било. Био сам сам.

Стао сам да се копрцам не бих ли се испео на површину и већ сам је готово достигао када сам изненада, изнад главе, угледао огромно црно тело које је муњевитом брзином ишло према мени. Зграбио сам пушку, затворио очи и оклинуо.

Пушка ми се страховитом снагом одбила и руке ми умало нису полетели за њом.

У идућем тренутку нашао сам се на површини и енергично сам замахао рукама. На моју срећу чамцац је био сасвим близу. Спретношћу задивљујућом за човека мојих година превалио сам се у чамцац.

— А пушка?

Кад ми се повратио дах испричао сам доктору шта ми се догодило. Наишао сам на ајкулу, погодно је харпуном, али се она димнула и истргла ми пушку из руку. У то су изронили и Хаићани.

Један од њих држао је моју пушку. Упутио је доктору неколико речи на мени неразумљивом језику. Овај ме је весело погледао.

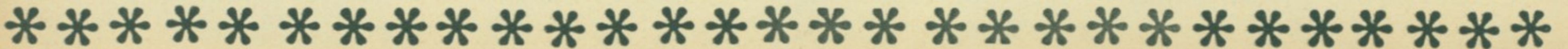
— Судићи по свему — рекао је — ваш харпун се зарио у дно чамца.

— Јасно сам видео ајкулу како ми плива изнад главе. Промачио сам је. То се догађа. Идући пут ћу прецизније циљати.

Те вечери у Кап-Хаитијену испричао сам директору нашег института о свом јутарњем лову на ајкуле крај Ирокуа.

— Крај Ирокуа? — зачудио се. — Колико се ја сећам крај Ирокуа никад није било ајкула. Оне никад не прелазе преко коралног гребена.

Р. Гари

КАПЕТАН Кејт

ПОСЕТА БРАЋЕ КАТЛЕР НАВЕЛА ЈЕ КЕЈТ ДА ПОСЛЕ ЊИХОВОГ
ОДЛАСКА ПРЕТРАЖИ СВОЈ БРОД. И ОТКРИЛА ЈЕ...

КАКАВ ЛАВ?!

НА
ЛОПТУ
СЕ
ДАО
САВ !

Благо репрезентацији која на челу има лава.
Лавовска је свака њена победа.
Сви се њени играчи боре лавовски.
Свако је срце лавовско.

Природа

Жао нам је што не можете да чујете лавовску рику
навијача изазвану саопштењем да ће нам гол уместо
Пантерића бранити Лавовић.

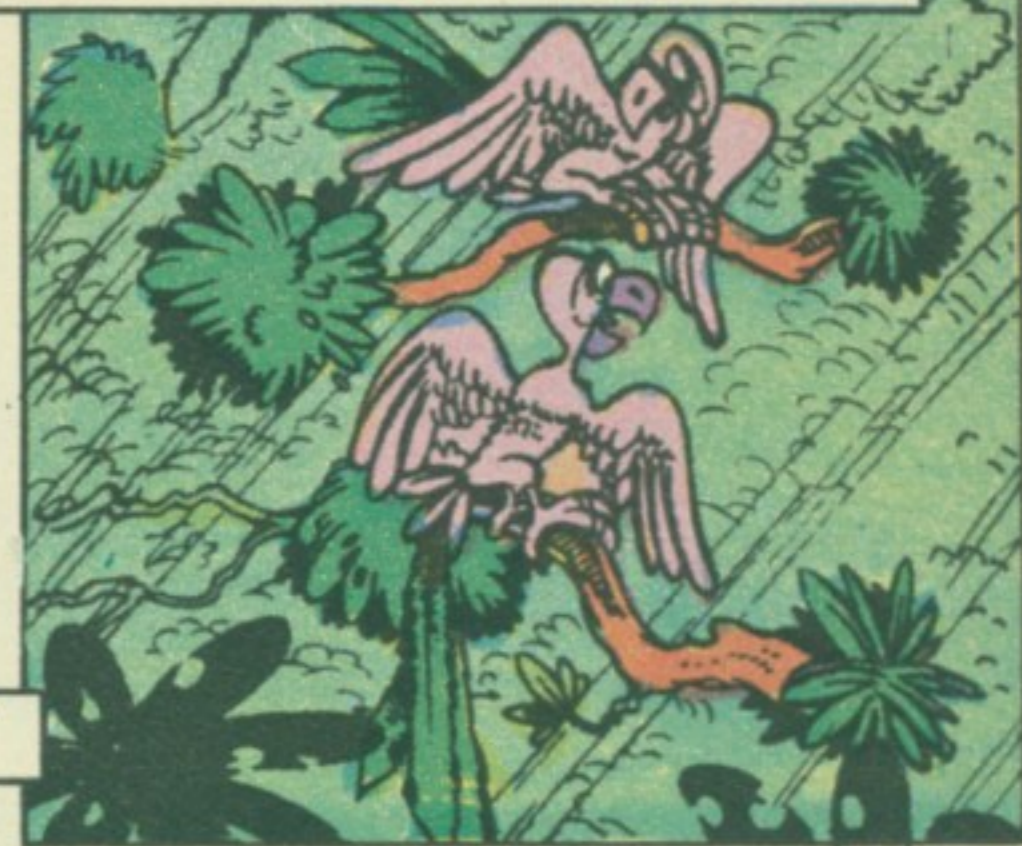

ГРУ-ГРУ, ЧАПА И И ЧОВЕК-МАЈМУН ИЗ ГИЈАНЕ

УЗ МАЛУ ВАТРИЦУ ЧАПА И ГРУ-ГРУ СУ СПАВАЛИ...

ДОЛАЗАК НОВОГ ДАНА ОГЛАСИЛА ЈЕ ПРОДОРНА ДРЕКА ПАПАГАЈА...

ДОК СУ ЧАПА И ГРУ-ГРУ КРЕТАЛИ ДАЛЕ, ВЕЛИКИ АМАЗОНСКИ МАЈМУН ПОСМАТРАО ИХ ЈЕ КРОЗ РАЗМАКНУТО ЛИШЌЕ...

ЗАТИМ СЕ ЛИШЌЕ СКЛОПИЛО И ВЕЛИКИ МАЈМУН ЈЕ НЕСТАО У КРОШЊИ ДРВЕТА...

ЗА ТО ВРЕМЕ, ХРАБРИ КАПЕТАН ПИПЕМЦИНК СПУШТАО СЕ СПЛАВОМ НИЗ РЕКУ...

ВЕЛИКОМ МАЈМУНУ НИЈЕ ПРОМАКЛА ПОЈАВА КАПЕТАНА И ЧЛАНОВА ЊЕГОВЕ ЕКСПЕДИЦИЈЕ. ИЗГЛЕДА ДА МУ СЕ НИСУ СВИДЕЛИ...

...ЈЕР, КАДА СЕ СПЛАВ НАШАО ИСПОД ЊЕГОВЕ ОСМАТРАЧНИЦЕ...

... БАЦИО СЕ НА ЊЕГА СА СВИХ СВОЈИХ 150 КИЛОГРАМА ЖИВЕ ВАГЕ...

ХИЛАДУ МУ НЕПТУНА! КО МЕ ТО ТАКО ПОДЛО НАПАДА?

ИЗЛАЗАК ИЗ РЕКЕ ОБАВЉЕН ЈЕ БРЗО И ПО СВИМ ПРАВИЛИМА СТРАТЕШКОГ ПОВЛАЧЕЊА...

БУМ!

ВЕЛИКИ МАЈМУН, С ВРХА НАЈВИШЕГ ДРВЕТА, ИЗРАЖАВАО ЈЕ СВОЈУ РАДОСТ ДОБУЈУЊИ ПО СОПСТВЕНИМ ГРУДИМА.

БУМ!

БУМ!

ПОБЕДНИЧКО ДОБОВАЊЕ ДОПРЛО ЈЕ И ДО ЧАПЕ И ЊЕГОВОГ ЗЕЛЕНОГ ПРИЈАТЕЉА...

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

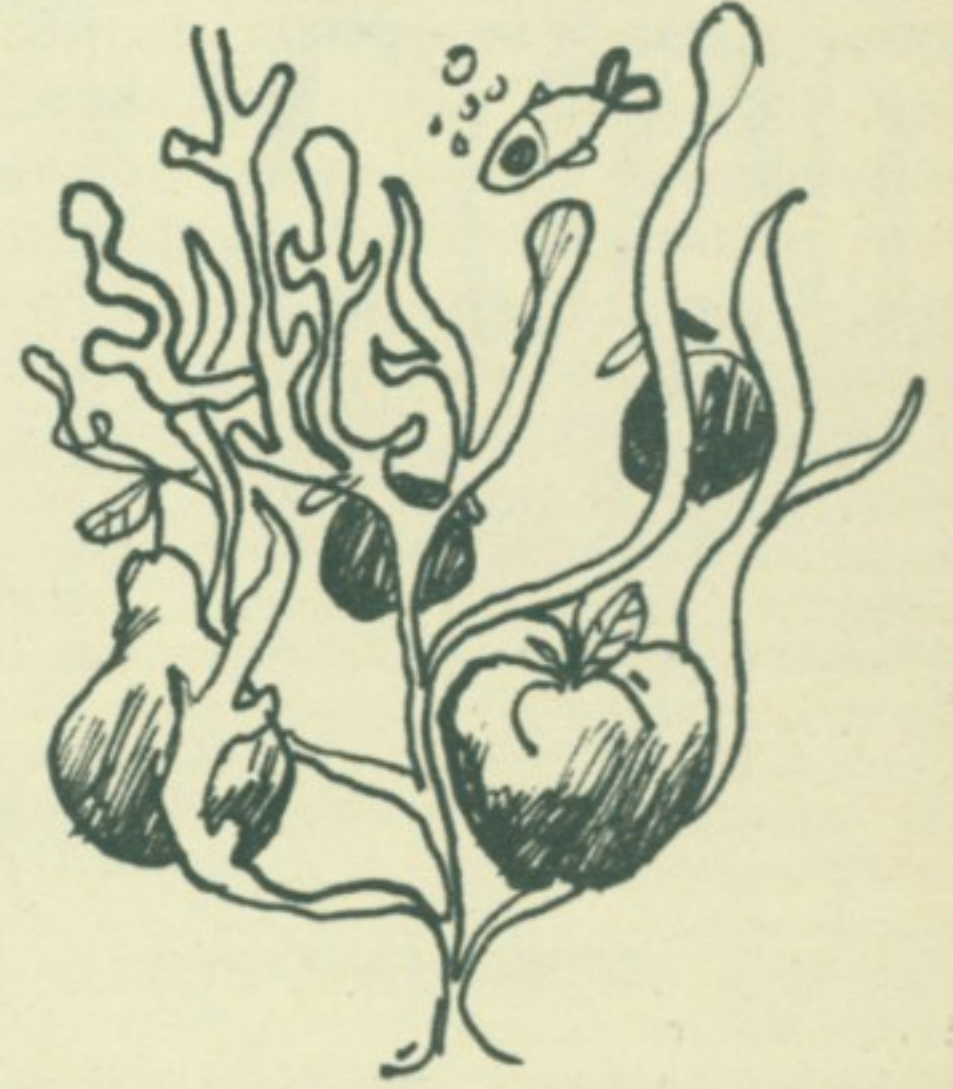
ЦАРИЦА ЦВЕЋА

Стари Грци називали су ружу „царицом цвећа“ и због тога су употребљавали руже само у најсвечанијим приликама. Њима су, посипали пут ратницима када су се из рата враћали као победници...

У Средоземном мору постоји острво Родос — Острво ружа, ако му име преведемо с грчког језика. Гајење ружа било је главно занимање становника овог острва. Они су ружама снабдевали читаву Грчку и та трговина доносила им је добре приходе.

Код Римљана је ружа била симбол тајне. Када би Римљанин позвао пријатеље на гозбу а изнад трпезе окачио ружу, гости су знали да о ономе што ће разговарати не треба даље ником причати.

КОРИСНЕ АЛГЕ

Недавно су канадски научници открили да ће, ако се обичном ђубриву дода водено биље, стабла јабука, крушки и брескви бити заштићена од гљивичних обољења. Научници су брижљиво изучили деловање воденог биља и утврдили да у тој борби против гљивица активна улога припада ламиларину, материји које има у воденим биљкама. Истина, ламиларин не убија гљивице директно већ посредним путем. Наиме, он помаже развој бактерија у земљи које уништавају гљивице.

ВОЛГА СЕ НЕ УЛИВА У КАСПИЈСКО МОРЕ

Да се Волга улива у Каспијско море данас зна сваки основац. Међутим, пре четири века ту чињеницу оспоравали су највиђенији географи тог времена. Географ Франческо де Коло писао је: „Волга се не може уливати у Каспијско море јер би је у том случају пресецао Дон и она би се с њим неизбежно слила. У Каспијско море се не улива ниједна река“.

А у Каспијско море се поред Волге уливају Терек, Кура, Урал, Емба...

НЕБЛАГОДАРНИ ДИВОЈАРАЦ

У некој од урвина планинског Сајана, у јужном Сибиру, ловци ће, можда, једног дана наћи торбу за пијаци а у њој хлеб, кесицу бомбона, пола килограма шећера и два писма упућена на адресу пензионерке Љубе Романове Изотове из Њижнег Шчербеја.

Не, пензионерка Романова није се вратила по гудурама Сајана већ је мирно ишла шумским путељком што води од пекаре до њене куће. На путу јој се изненада испречио јарац. Старица га је помилувала а он је само колутао очима и дрхтао.

„Шта да урадим с тобом“? — гласно је казала. — У близини је село а у селу мно го паса. Растргнуће те. Повешћу те до куће. Одмори се, па онда иди куда те очи воде! Говорећи то, старица је окачила јарцу о један рог торбу с намирницама и повела га. Али, јарац није био обичан, домаћи, како је она мислила, већ прави дивојарац. После неколико корака отргнуо се и с торбом на рогу нестао у планини.

ЗЕЛЕНИ БРИКЕТИ

Сарадници једне совјетске опитне пољопривредне станице предлажу да се наше трпезе обогате новим намирницама: лишћем шећерне репе и пасуља које је, како тврде, веома богато беланчевинама. „Хранљиве“ цигле начињене од пресованог лишћа ових биљака задржавају своју зелену боју а укусом истовремено подсећају на спанаћ и чај.

ДВА ЛИЦА

Не може се одмах приметити да је тканина покривена металним прахом. Зар само зато да би изгледала сребрнаста? Не, тканина би се могла назвати волшебном. Ако се од ње сашије мантил и такав мантил носи кад је топло — он расхлађује. Ако је напољу хладно, треба само „окренути чурак наопако“, сребрностом страном унутра, и он ће грејати.

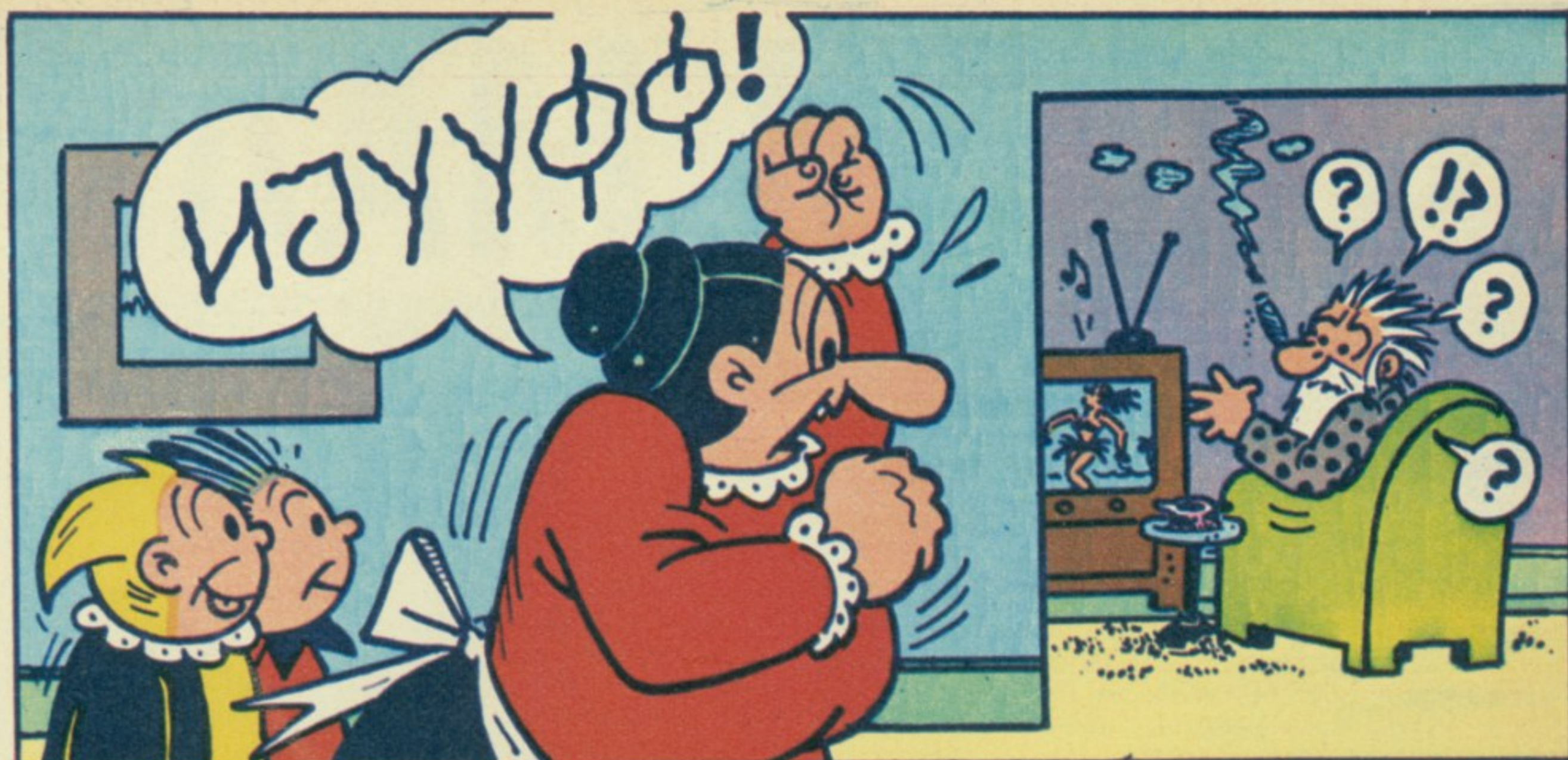
За туристе, геологе и друге истраживаче ова тканина је право откриће.

Нумизматичар и његов унук

Златник у вредности од 10 круна, јединствен новчић искован у част аустријског цара Фрање Јосифа, нестао је пре 63 године из личног царског нумизматичког кабинета. Кустос кабинета био је, за казну, пензионисан. Недавно, тачније речено почетком ове године, унук тог кустоса, који сада живи у Лођу и који већ дуго пати од болова у стомаку, отишао је у санаторијум. Лекарни су одредили потпуно испирање желуца и црева. Није тешко замислити колико је било изненађење и лекара и болесника када је после испирања био пронађен златник нестао пре 63 године због којег је некад на бечком двору дошло до праве узбуне. Кустосов унук, тада трогодишњи дечак, вероватно је дограбио златник и прогутао га.

ВЕЛИКИ МАЛИ ОТРОВ

Он припада малом броју дивљих животиња које се не плаше људи. Кад издалека осети човека, с продорним зујањем напада га и сише му крв. Он доводи људе до избезумљености, он је велика просторства нашег континента учинио немогућим за живот. Не, то није вампир. То је комарац.

Моја прича намењена је оним становницима града, који лети не могу никуда да отпутују. Кад је буду прочитали, насмешиће се злурадо при помисли на оне несрећнике који су отишли у шуму да проведу одмор и упуте се у биоскоп пуни љубави према Торонту. А у Торонту комараца готово и нема.

Били смо у шуми. Шатор смо подигли у такој дивљини да ту чак ни еха није било. Умро би од усамљености.

Прву ноћ провели смо лепо. Дувао је ветар са севера, било је хладно и ми смо спавали као кладе. Унаоколо ниједног комарца.

Следеће вечери топли јужни поветарац почео је у сумрак да натерује читаве облаке комараца с оближње мочваре. Ви то нећете схватити ако то никад нисте видели. Тачно као облаци прашице. Само што су ово били комарци.

Завукли смо се у шатор а улаз прекрили мрежом. Није прошло много а комарац ме је боцнуо у нос. Убио сам га, али уместо њега појавио се други. Тед је упалио свећу и дао се на уништавање комараца у шатору. Кад смо их побили, легли смо да спавамо, али тада сам опет зачуо оно познато зујање и још једна стрелица забола ми се у лице.

Комарци су тако лако пролазили кроз мрежу као кроз решетке птичијег кавеза. Намазали смо се против комараца уљем и успели мало да одспавамо. Али какав је то био сан кад хиљаде зујећих, досадних боцкавих инсеката навали на ваше лице чим га помолите испод покривача и утољава своју глад заривајући у вас жаоку.

Сутрадан увече вратио сам се мокар и уморан после целог дана пецања на мушицу и док сам истресао ловину из врећице приметих на Тедовом лицу израз кривнице.

— Шта... шта си урадио? — промуцао сам запрепашћено.

— Хтео сам да извучем запушач који се за-

главио; он је упао унутра. Ставио сам боцу на земљу и случајно је преврнуо.

Тада сам схватио како се осећао Наполеон на острву Свете Јелене и Цезар кад је Брут на њега потегао нож и птица која није успела да нађе ниједно зрнце за гладнога птића.

Дошли смо овде на две недеље. До најближег насеља има преко четрдесет километара. На нашој мрежи окца су толико велика да је сваки комарац могао да дејствује активније него ирски терориста. И, као за инат, Тед је просуо течност против комараца...

Тачно тог тренутка с југа је над мочваром дунуо топли ветрић према висоравни, на нашу страну. Пажљив посматрач могао је да опази нешто слично облаку прашице. Ускоро, осетио сам комарце.

Наложили смо две ватре с много дима и сели између њих. Комарци су нас густо опколили и с времена на време пробијали се кроз дим.

Наложили смо четири ватре и сели у средину. Комарци су продирали између клубади дима. А ми смо били тачно као шунке у пушници. Рекао сам то Теду.

— Да — сложио се.

— А шта мислиш кад би комарци били велики као врвце? Шта би се с нама тада десило? Ништа није одговорио.

— А шта кад би они јели рибу? У речиси не би ништа остало.

Он је ћутао.

— Ми у ствари имамо за много шта да захваљимо судбини.

— Умукни! — рече он грубо.

Одлучили смо да издржимо две недеље, али временом почело је да нас обузима очајање. Тед је изјавио да ћемо, ако дуже останемо на мојој кухињи, ускоро постати отровни за комарце.

Одговорио сам му да је он, и без тога, сигурно отрован за њих.

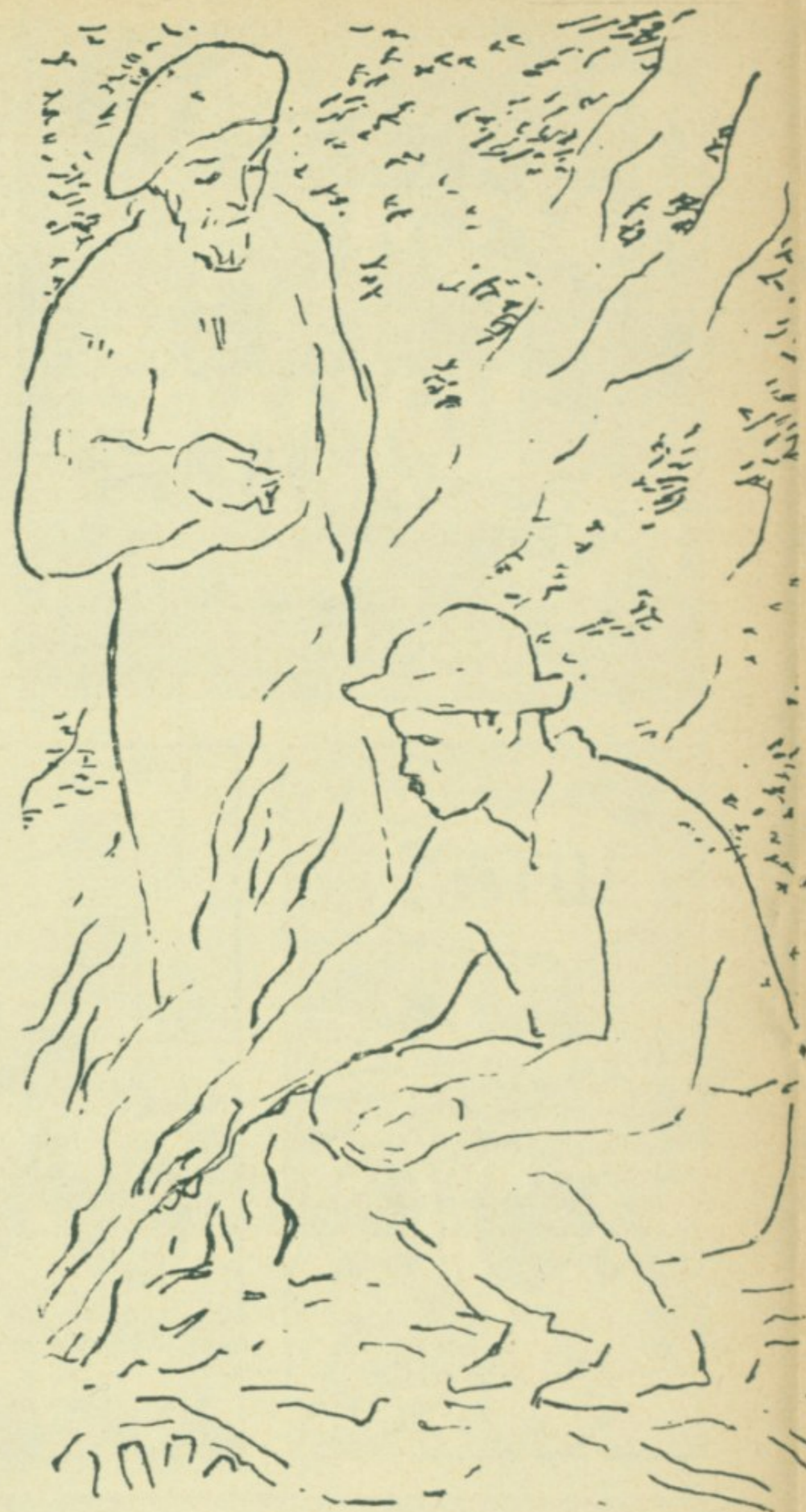
А он је рекао:

— Ти си купио ту красну мрежу против комараца.

Ја сам упитао:

— А ко је просуо течност?

После неколико дана дунуо је северни ве-

тар. Комараца је нестало. Тед ме је похвалио, назвао ме је добрим куваром.

Ја сам му рекао да је он, по свему судећи, сишао с лудог камена на који је био нагазио.

Наравоученије? Требало је да узмемо обичну газу, а не ту мрежу против комараца која је наједном ушла у моду. И да са собом понесемо две боце течности против комараца. Или још боље — три!

Ову причу Ернест Хемингвеј је написао 1920. године, у време кад је почео да ради у канадском листу „Торонто стар“.

ПУТЕШЕСТВИЈЕ

** РЕЧИ

„Rem verba sequantur“ — „речи долазе за стварима“ — говорили су стари Римљани. И били су у праву: сваки нови предмет или појам пратила је реч, назив тог предмета или појма.

Старогрчки и латински с правом се сматрају прародитељима међународне научно-техничке терминологије. Да почнемо од речи „техника“ која потиче из старогрчког језика, као уосталом, и стотине других термина: апотека, аритметика, азбест, атом, библиотека, биологија, бионика, ботаника, геометрија, економија, електрицитет, хигијена, катедра, клиника, криза, криминал, кристал, критика, лирика, математика, механика, методика, метрика, мимика, мозик, музеј, музика, оптика, плазма, пластика, полемика, телеграф, телефон, теорија, фантастика, физика, школа.

Многе термине наука и техника позајмиле су из латинског језика: артиљерија, лабораторија, експеримент, медицина, туберкулоза, модел, мотор, радио, станица, професор, асистент, факултет, универзитет, доктор.

Из немачког језика прошли су у међународни термини: блок, кобалт, манган, мајстор,

никл, целулоза, цинк, шахт, шихта; француски је дао речи: гаража, кабина, таблета.

Нису заборављене ни речи из језика домородаца Америке: каучук, кинин, чоколада, ураган.

Од Арабљана су у науку и технику дошле речи: алхемија, алгебра, алкохол, амалгам, амонит, арсенал, зенит, калибар, карат, кафа, ма-ска, магазин, сируп, тарифа, цифра, шифра, еликсир.

Понекад се при сељењу из једног језика у други значење термина изменило. Код старих Грка реч „кибернетика“ значила је: „вођење брода“, а реч „атом“ данас никако не одговара ономе што је значила у грчком: недељив. Реч „машина“ дошла је у наш језик из немачког. Немци су је узели из француског, а Французи из латинског. Латинско „машина“ потиче, пак, од старогрчког „махе“ а то значи борба, битка, бојно поље. Временом је та реч почела да означава војну технику, а тек касније поједина оруђа, машине.

У ЈЕКУ ПРИПРЕМА

МЕКСИКО

ДОМАЋИН ОЛИМПИЈАДЕ

Бројање дана до Олимпијаде почело је већ одавно. Још од октобра месеца 1965. године мексички радио, телевизија и штампа најављивали су: „Још 956 дана... још 365 дана... само још 154 дана...". Када ове јесени више неће бити дана који се морају бројати, Мексико ће се попети на Олимпијске игре 1968. године.

А то није мала част. Тамо где се древна олимпијска ватра упали знак је да је то земља која је по својој цивилизацији зрела да приреди највећи спортски фестивал на свету. Промли пут, 1964. године, био је то Јапан. Сада се врше последње припреме у Мексикоу.

На висини од 2.300 метара

Ове године Мексико намерава да обори све рекорде. Очекује учешће око 100 земаља (у Токију је било 94), а и долазак око 100.000 гостију (у Токију их је било 60.000).

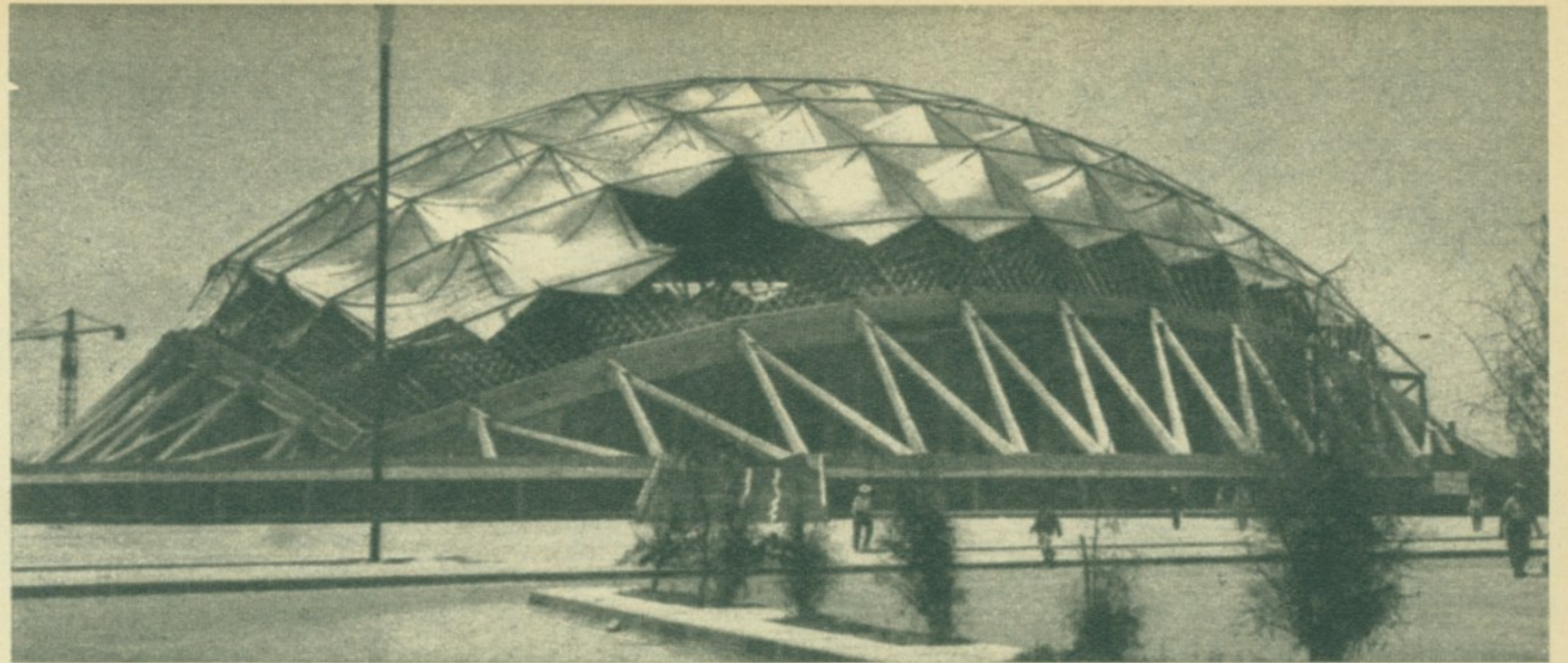
Са 44 милиона становника Мексико је после Сједињених Држава и Бразила најнасељенија држава на америчком континенту. Налази се између Атлантике и Пацифика; а његовим обалама бујају огромне тропске дугле, а у унутрашњости земље вечити снег и лед покривају планинске врхове. На мексичком тлу живи више људи који говоре шпанским језиком него што их има у Шпанији.

Главни град Мексико Сити налази се на 2.300 метара надморске висине, лежи више него многи смучарски центри, а са својих седам милиона становника већ је по броју житеља престао Париз. Мексико Сити расте брже него било који други град на свету. Његов Зоцало је после Црвеног трга у Москви највећи на Земљи, а његова Avenida Insurgentes је најдужа улица на свету.

Ту, на висини од 2.300 метара (да будемо сасвим тачни: 2277 метара) окупиће се око 10.000 најбољих спортиста света и такмичити се за драгоцене олимпијске медаље. А ваздух је на тој висини тако разређен да је посетиоцима из Европе већ после краће шетње тешко да дишу.

Међутим, спортисти се унапред навикавају на ове, за њих необичне, услове. На пример, атлетичари из свих земаља, учесници Олимпијаде, већ месецима тренирају под надзором лекара и научника у планинским пределима, како би се њихов организам навикао на разређени ваздух Мексика. Додуше, то захтева и време и новац.

За совјетске такмичаре изграђен је спортски град на висини од 3.000 метара у близини Јеривана. Француске екипе бораве на Пиринејима на висини од 2.500 метара, а западнонемачки спортисти у разним пла-

ПАВИЉОН У КОЈЕМ ЋЕ СЕ ОДРЖАВАТИ ТАКМИЧЕЊЕ КОШАРКАША. НЕКИ ГА НАЗИВАЈУ: „НАЈВЕЋА ГУПОСТ СТОЛЕЋА“

нинским местима од Норвешке до Сент Морица.

Гради се на све стране

Док гости тренирају, домаћини ујурбано припремају дочек, а ни то није лак посао. Врховни шеф над 8.000 радника и службеника који су запослени на припремању Олимпијских игара, познати архитекта Педро Рамirez Вазкез, изјављује новинарима:

— Нема никаквих проблема. А и један од чланова Организационог комитета, Паул Сток, објашњава:

— Код нас све мало дуже траје, али када ми Мексиканци само почнемо онда све постижемо у рекордном времену.

До дана када ће 12.000 белих

голубова најавити отварање XIX Олимпијских игара нису остала четири пуна месеца и милионски град се налази у правој праћевинској грозници:

— Спортска палата покривена бакарном куполом већ се завршава. Ту ће 20.000 гледалаца моћи да прати утакмице у кошарци.

— У олимпијском селу, које се по диже на пољани лаве, раде електричари и молери. У 29 зграда од по десет спратова треба да се сместе спортисти, функционери и новинари из целог света.

— Олимпијски стадион са 80.000 места је скоро готов. То ће бити поприште лакоатлетских такмичења. Ту ће се одржати и свечано отварање Олимпијаде, а по завршетку такмичења и предати награде победницима.

— Фудбалери ће играти на стадиону Ацтека који има 105.000 места. Такмичења у дизању терета одржаваће се у једном позоришту, а у боксу и флања у сали вештачког клизалишта.

Како се у октобру очекује 100.000 гостију, а у хотелима и приватним становима има само 70.000 постеља, то су многи туристи већ сада почели да обезбеђују себи смештај. Додуше, многи рачунају да ће морати спавати у колима или на некој клупи у парку. За ове друге унапред се побринуо један евангелистички свештеник. Он је већ изнајмио једну огромну салу по чијем поду намерава да простре сламарице. Касније, када почну Олимпијске игре, ова сала послужиће као азил туристима који морају да спавају на улици.

ИЗ МЕКСИЧКЕ ИСТОРИЈЕ

100: После старе културе Олмека у Јукатану дошла је висока култура Маја. У дунгли је подигнуто десетине градова-храмова, а у јужним планинским деловима земље За потеси подижу у исто време величанствене пирамиде.

1000: Толтеци су подигли своје храмове на остацима старијих култура.

1312: Ацтеки су основали Теночтитлан — данас Мексико Сити — који је имао 500.000 становника, више него било који други град у то доба.

1519: Шпански освајач Фернандо Кортес, који је дошао са Кубе, искрцао се на источној обали Мексика. До 1621. године Шпанци су уништили индијанске културе и поубијали све њихове вође.

1535: Оснивање колоније Нова Шпанија. Вице-краљ влада као представник шпанске круне.

1553: У Мексико Ситију основан је универзитет, први универзитет у Новом свету.

1810: Као вођа 80.000 људи, свештеник Мигуел Хидалго покушао је да се избори за независност Мексика. Ухваћен је и убијен. И његов следбеник, свештеник Хозе Марија Морелос изгубио је живот 1815. године у борби против Шпанаца.

1821: Шпански пуковник Аугустин де Итурбиде побунио се против круне. Заузео је главни град и прогласио се 1822. године за „Аугустина I“ и крунисао за цара Мексика. Годину дана касније био је свргнут а приликом покушаја да поново задобије власт — убијен.

1824: Мексико је постао република.

1846: Због припајања провинције Тексас Сједињеним Државама дошло је до рата са Америком. Мир је склопљен 1848. године али је Мексико изгубио територију северно од Рио Гранде — половину своје укупне територије — које су припојене САД.

1861: Председник Хуарез, Индијанац пореклом, спровео је прве напредне реформе. Настао је грађански рат. Француском цару Наполеону III то је послужило као повод да

УДОВИЦА ПАНЧА ВИЛЕ ПРЕД ЊЕГОВИМ СПОМЕНИКОМ

искрца своје трупе и да хабсбуршког надвојводу Максимилијана наменује за цара Мексика.

1867: Сједињене Државе су интервенисале и нагнале француске трупе да се повуку. Мексиканци се свете и убијају Максимилијана.

1877: Диктатура генерала Порфирио Диаса за време чега владавине је мексичка привреда дошла потпуно под утицај страног капитала.

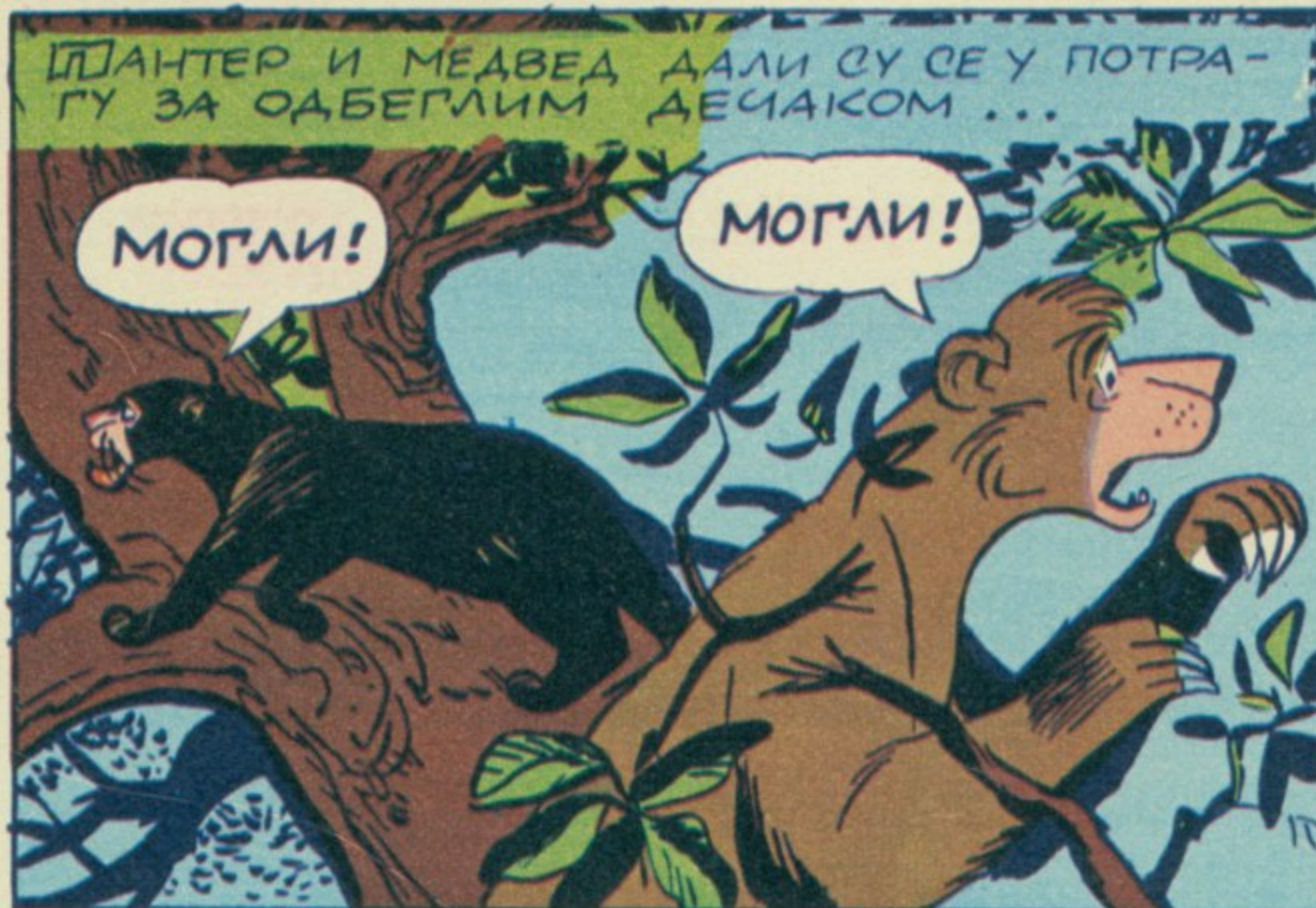
1910: Син земљопоседника Франциско Мадеро уз помоћ Панчо-Виле и Емилијана Запате подигао је социјално-националну револуцију. Преко милион Мексиканаца изгубило је животе.

1917: У Кверетару, где је пре пола века стрељан Максимилијан, донет је нов устав. Његове главне тачке: национализација свих природних богатстава, подела великих посела, ограничење стране имовине и одвајање цркве од државе.

1934: Генерал Лазаро Карденас био је први председник који је по новоме уставу после шест година регуларно завршио председнички мандат. Он је 1938. национализовао стране компаније нафте.

1946: На положају председника налази се Мигуел Алеманс који је дао замах индустријализацији Мексика, али који је због корупције која је владала добио надимак „Али Баба и четрдесет разбојника“.

1964: Густав Диас Ордаз постао је председник. Као шеф државе у којој се приређује Олимпијада он ће ове године бити домаћин читавог света.

Крајем 1944. и почетком 1945. године међу куририма штаба 13. херцеговачке бригаде налазио се и неки дечак из Мостара. Био је брз и оштар на језику, али — спреман к'о запета пушка. Због љутине и пргавости дадоше му ратничко име Осица.

Почетком 1945. године 13. херцеговачка се налазила на положајима на Иван-планини. Немци су ту ископали ровове и земунице, уредили бункере, склоништа, и жилаво се бранили. Снег је био висок, мразеви чести. Партизани су стално нападали. Борбе су биле жестоке. Осица је у то време често тражио да га пошаљу на положај да би се и он борио, али му командант бригаде то никако није допуштао. „Мали си, неискусан, а зима оштра — говорио му је командант. — Шта да се мучиш?“

Видећи да га у борбу неће пусти Осица је, кад није имао посла, обигравао око куvara који су носили храну јединицама на положаје. Најчешће је молио чика Ђурђа:

— Пустите ме да ја отерам храну на положај и видим другове...

— Ђути, бре, дете! — одвраћао би га Ђураћ, његов земљак. — Лакше ти је овде око штаба.

Али Осица је био упоран.

— Пустите ме само једнапут!

Досадило то Ђурђу, па је попустио:

— Ајде, иди, кад си толико запео! Само, врати се брзо!

Чим је попустио Ђураћ се покајао. А онда је почео себе да теши.

КУРИР ОСИЦА

„Није много далеко, а и неће му се, ваљда, ништа десити. Нек дете види како се живи на положају и како се наши боре“

А Осица је, поскакујући од радости, с малом италијанском пушком пребаченом преко рамена, потерао пред собом коња натовареног казанима топле хране. Журећи се да крене пре него што би наишао командант, заборавио је да понесе муницију. Тога се сетио тек када је био на пола пута. Али није хтео да се враћа, било га је стид. Мислио је: другови ће ми се ругати.

Већ се био спустио први сумрак када се Осица приближио положају. Док је ишао једним шумским пропланком, Осици се одједном учинило да се у оближњем грму нешто миче. Он одмах заустави коња, скиде пушку с рамена и сакри се иза најближег стабла. Истог тренутка угледа Немца како се, кријући, провлачи између грмља. Осица је затрептао очима и одмах донео одлуку. Пружио је цев према Немцу — откуд Шваба зна да нема муницију! — нанишанио, па се, што је могао дубљим гласом, продерао: — Руке увис!

Немац је изненађен застао пред упереном пушком и послушно подигао руке.

— Одложи оружје!

Немац није имао куд, бацио је машинку у снег.

— Налево-круг! — командовао је опет Осица.

Када му Немац окрену леђа, Осица као на крилима полете према машинки и зграби је. Чим се докопао машинке, он се, сад већ сигуран, упуту са заробљеником према положају.

Људи се изненадише када угледаше Осицу.

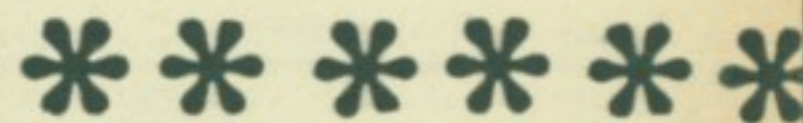
— Шта је то, Осице? — упита га комесар батаљона када је видео разоружног Немца кога је Осица терао испред коња.

— Друже комесаре, — рапортирао је Осица — ево, ја уз пут заробих овога Швабу а и дотерао сам храну за другове.

Од тада па све до краја рата Осица је поносно носио машинку заробљеног Немца.

ЦИРКУС У БУЋАНОВЦИМА

Првог августа 1942. године, негде по подне, на железничкој станици сремског села Буђановци појавила се група домобрана без оружја, обуће и униформе, само у гаћама. Дочекао их је подсмех мештана. Сутрадан се сазнала права истина о овом догађају.

Управо је у јеку била вршидба жита по сремским селима. Немци и домобрани су хтели да по сваку цену за себе осигурају жетву богате сремске оранице. Зато је уз сваку вршаницу, где је било прикупљено доста пожњевеног жита, придодато по двадесет, тридесет, а негде чак и више наоружаних Немаца, усташа или домобрана.

Група домобрана, њих тридесет и четири на броју, сачињавала је јуришни вод који је у сремском селу Суботишту осигуравао врша. Усред бела дана две десетине Посавског (сремског) партизанског одреда извршиле су, међутим, препад на тај јуришни вод и за кратко време оставиле његово људство — у гаћицама. Тако су га послале поглавнику Павлићу.

То се догодило овако:

Кроз Суботиште је тога дана прошла жандармеријска патрола од пет људи и упутила се према Шестићевом салашу. Домобрани су очекивали да жандарми, „браћа по оружју“, после повратка са салаша наврате к њима у госте. А посавски партизани су дошли на помисао: да подвале и, домобранима и жандармима. Петорицу бораца обукли су у жандармеријске униформе. Изабрали су оне борце који су отприлике одговарали висини жандарма у патроли. Преобучени партизани ушли су у село и пришли право домобранском стражару који је, ништа не слутећи, мирно стајао пред зградом. Чак су се и поздравили с њим. А онда... За кратко време стражар је био разоружан. Исто тако, без по муке, била је заробљена и група наоружаних домобрана која се налазила у непосредној близини. Партизани су са две стране, са два улаза, упали у зграду у којој се налазила главнина домобрана, изненадила их баш као и стражара. Читав ју-

ришни вод предао се не испаливши ни један једини метак.

Један део посла био је завршен. Сад је требало дочекати праву жандармеријску патролу, која је ускоро требало да дође са Шестићевог салаша. Она је, одиста, убрзо и наишла. Разоружани домобрани били су већ сви у својој бившој касарни. Чувала су их само дво-

јица партизана. Остали су пред зградом дочекали жандарме. Када су се ови приближили, партизани су отворили ватру, жандарми су је прихватили. Међутим, после краћег пушкарања разбежали су се.

Чим је завршено пушкарање око партизана и разоружаних домобрана окупило се готово цело село. Скуп се ускоро претворио у прави партизански збор. Комесар одреда је позвао домобране да се придруже партизанима, а затим је мештанима говорио о циљевима народнослободилачке борбе, о успесима на савезничким фронтovima, о Павлићевом издаји и неделима, о злочинима које усташка војска чини у народу...

На крају се обратио домобранима и рекао им: ако већ не ступе у партизанске редове да се више ни шалом не шале и воде борбу против партизана. Други пут нико им неће опростити.

Домобрани су предали партизанима своју војничку обућу и одећу. Поред тридесет четири комплетна пара униформи, обуће и ћебади, партизани су тога дана запленили два пушкомитраџеза, тридесет две пушке, велику количину муниције и више бомби.

Пре поласка партизани су онеспособили све вршанице у селу тако да окупатор и Павлић нису могли рачунати на сремско жито. Разоружали су и сеоску стражу, спалили општинску архиву...

А некадашњи јуришни вод Павлићевих домобрана тога се поподнева појавио на железничкој станици села Буђановца само у — гаћама! Био је то циркус своје врсте — сећају се и данас становници овог села.

БРИТ ЕКЛАНД

ВАТРОГАСНА АМФИБИЈА

Недавно су у Гунтерсблуму на Рајни с успехом испробана ватрогасна кола која се с подједнаким успехом крећу и по сувом и у води.

Кола су нека мешавина брзог чамца и тешког возила. На суво могу да развију брзину од сто километара на час, а на води — тринаест километара. Имају мотор од 285 коњских снага који, зависно од терена, покреће или елису или четири точка. Притисак у гумама може да се мења од 0,5 до 2,8 атмосфере, такође зависно од терена.

Амфибија је нарочито погодна за гашење пожара на бродовима и у си-

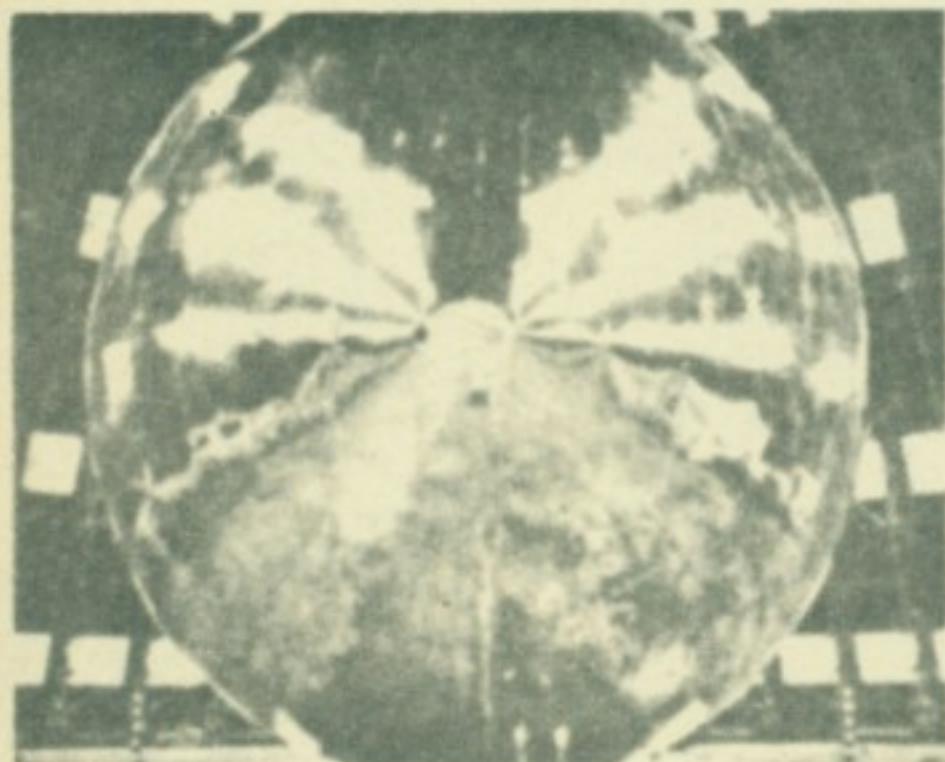
туацији кад авион падне на терен коме се не може прићи обичним ватрогасним колима.

Иначе кола су опремљена свим могућим техничким инсталацијама за борбу против пожара. Ту су два шмрка од којих сваки избацује по 4.000 литара воде у минути, распршивач водене пене, уређај за суву пену и прскалицу. Кад возило ради пуном паром, шест шмркова избацују воду на све стране. Због свих ових његових особина, вероватно ће ускоро почети да се производи серијски.

ЕХО 1 СЕ ВРАЋА

Од свих вештачких сателита лансираних у орбиту, Ехо 1 је вероватно најпознатији. Претпоставља се да су његову „шетњу“ по небу од лансирања у орбиту 12. августа 1960. године видели и пратили његов траг милиони и милиони људи. А све због тога што је овај огромни балон од алуминијумске легуре добро одбацио сунчеве зраке па је ноћу изгледао сјајнији и светлији од најлепше звезде.

Данас је задатак овог сателита практично завршен. Његов велики омотач, пречника 30 метара, испу-

њен нарочитом смешом гасова, за више од седам година постојања био је непрекидно „бомбардован“ микро-метеоритима и васионском прашином, па се услед тога упола смањило.

Данас овај балон који је некад био округлао и чврст личи на суву шљиву.

Мада се не зна тачно кад треба да падне на Земљу, научници верују да ће то бити ускоро. Мора се додати и то да је Ехо 1 превазишао сва очекивања научника који су га лансирани. Јер, према њиховим предвиђањима требало је да остане у орбити годину дана, највише две. Неочекивано дуг век овог вештачког сателита доказује да је атмосфере на великој висини и по-

ред свега била много блажа према њему него што се предвиђало. Његова путања, такође често непредвиђена, омогућиће научницима да упознају механику лета будућих сателита.

Четири године после Еха 1, тачније, 25. јануара 1964. године, лансиран је у орбиту други сателит истог типа — Ехо 2 — чији је пречник био нешто већи (40 метара). Самим тим јачина светлости коју емитује већа је него код претходног. Оба сателита послужила су као рефлектори за радио-комуникације.

Ехо 2 се још налази у орбити и изванредно се добро види, али његов старији брат Ехо 1 ускоро ће ишчезнути пошто је више од 36.000 пута обишао Земљу и прешао више од милијарде километара.

ХЛЕБНО ДРВО

Дрво на нашој слици звано хлебно веома је важно за исхрану народа Океаније. Многе легенде сачуване до дан-данас приписују му чак и чудотворно дејство. Први европски морепловци који су се искрцали на ова далека острва приметили су једну чудну појаву: доморочи праве хлеб а на острвима нема житарица. Тајна је ускоро откривена: они су брашно добијали од хлебног дрвета. Откриће је било толико значајно да су Европљани почели да шаљу читаве експедиције да проуче ову необичну биљку. У првом реду да испитају хранљиве састојке плода овог дрвета и да сазнају да ли се оно може одгајити и у другим поднебљима. Исти циљ имала је посада чувеног брода

ТУБА НАЈВЕЋА НА СВЕТУ

Енглески музичар Рон Шнајдер, члан једног лондонског џез оркестра, вероватно никад не би доспео у новине да није купио (за скупе паре) код једног антиквара музички инструмент познат под именом туба. Инструмент је по наруџбини једног америчког музичара направљен у Немачкој 1892. године. Димензије су стварно замашне: висина — два метра, пречник — 1,08 метра, а тежина 50 килограма.

За новог власника тешкоће су настале чим је купљени инструмент хтео да пренесе до куће. Безуспешно је покушавао да тубу унесе у такси, ниједан шофер аутомобила није хтео да га прими. На крају је био присиљен да је с великом муком, непрестано трпећи грдње од пролазника, пренесе на рукама до своје куће. Патње су тек отпочеле. Да би је свакодневно носио до локала у коме свира, морао је да прода аутомобил и купи камионет. Ни ту се невоље не завршавају: његовом шефу свирање на туби се допало па му је наредио да свакодневно вежба. А као што се могло о-

чекивати, звук инструмента одговара његовој величини. Комшије су с правом протестовале. На крају да додамо да свако вече понеко од гостију локала у коме Рон свира, дође да завири у инструмент не би ли унутра нашао скривени магнетофон. Јер, слабо ко верује да само дување производи толико јак звук.

ДРВО-БОЦА

У аустралијској прерин расте необично дрво које доморочи називају дрво-боца. И заиста, погледајте његово стабло! Својим изгледом умногоме подсећа на циновски врч с уским грлићем. Лишће се употребљава као исхрана за

„Баунти“ на којем је избила побуна о којој је много касније снимљен и филм.

Хлебно дрво тражи влажан и плодан терен. Тада његово стабло достиже висину и од двадесетак метара. Хлебно дрво становницима Океаније не даје само хлеб насушени. Од његовог стабла се праве чамци, од прерађене коре добија се текстилно влакно док плод, који има три рода годишње, је најдрагоценији. Сам плод дугачак је десет до тридесет сантиметара а његово беличасто месо може да се једе сирово, пржено или печено. Од сушеног меса овог плода добија се брашно од којег се меси укусан хлеб.

стоку, али само стабло нема велику вредност, сем што је порозно па се у њему скупља кишница, драгоценна за ове сушне пределе. Постоји више врста овог дрвета, од којих се неке гаје као украсно шибље због свог необичног облика и црвених или жутих цветова у облику грозда.

ПЛАНИНСКА ПЕСМА НАВАЈО ИНДИЈАНАЦА

Одвојени од других племена, живећи дуго усамљени на неплодној земљи Новог Мексика, Навајо Индијанци сачували су све до данас обичаје својих давнашњих предака. Међу најинтересантније, свакако, спада сликање на песку.

Навајо Индијанци су веома религиозни: верују да се смрт може умилостивити. Кад се неко из племена разболи, породица позива врача да посредује између болесника и многобројних божанстава. Посредовање се састоји у томе што врач уз помоћ других треба да наслика слику на песку, која опет треба да из тела оболелог изгони духове.

Сутротно ономе што би се могло помислити слике се не уцртавају у песак, већ се раде на песку а као материјал служи смеша претходно иситњених минерала и биљака. Прах обојен присутвом минерала

ставља се у судове начињене од коре дрвета. Затим се ови судови доносе у близини оболеле особе и ту врач и његови помоћници палцем и кажипрстом вешто обликују ликове из митологије свог племена.

Један овакав дртеж ради се понекад и по читавих осам часова, а у раду учествује и дванаест „умет-

ника". Чим се слика заврши, чланови породице доносе оболелог и постављају га да седне или легне. Уз враџбине, игру и песму започиње ритуал. Кад је обред завршен слика се уништи, а песак разбаца на све стране. Ако је болесник исувише изнемогао, онда се церемонијал обавља у његовој колиби од набоја. Кад је све завршено, болесник се износи напоље а колиба — руши.

Најкомпликованији обред за оздрављење болесника зове се „Планинска песма“ и траје пуних девет дана.

ДЕНИС У ОРБИТИ

И ПИНГВИНУ ЗАТРЕБА

КИШОБРАН

И на Антарктику понекад пада киша. Додуше, то се догађа веома ретко и мало је поларних истраживача који су досад имали прилику да посматрају ту необичну појаву. Совјетски научници који већ тринаест година раде на леденом континенту недавно су први пут покисли. Над антарктичким острвом Ватерло спустио се прави пљусак. За то време температура на острву из-

носила је плус 5 Целзијусових степени. Занимљиво је да је у исто време на антарктичкој станици „Восток“ коју називају „пол хладноће“, забележена температура од минус 54 степена.

ПОРАЗ

СЕ ПЛАЋА

ГЛАВОМ

Из свих крајева Чичен-Ице хрлили су Индијанци према пирамиди Кукулкана. Тела су им била празнично ишарана а у рукама су носили разнобојно перје. Ишли су један за другим и због тога су, посматрани издалека, личили на потоке који се сливају према тргу, на огромној каменој громади.

Холон је ишао са свим осталима. Успео је да на час тркне до куће и сада се, смешкајући се, сећао сусрета са женом. Она је ставила пред мужа вруће лепињике-тортиље и црни боб. Холон би узео лепињу, стављао на њу боб, савијао лепињу и јео. А жена је седела сучелице њему и заљубљено гледала мужа који се жив и без рана вратио из рата.

Када је Холон утолио глад жена му је натрљала тело црвеном бојом, по грудима и леђима и повукла је — да би био лепши — плаве пруге, дала му нови набедреник и нове сандале од рогоза.

И сад је Холон корачао са осталима према пирамиди Кукулкана. Осмех среће није му силазио с лица. Било би, разуме се, лепше да жена корача поред њега. Али, на празник смеју само да дођу мушкарци...

Још издалека угледао је храм који се дизао на највишој заравни пирамиде. Његово око, оштро као у јастреба, разазнавало је људе око храма. Гордо је стајао Халач-виник, Врховни господар Чичен-Ице. Крај њега су његови помоћници — жреци. Сви су очекивали повратак ратних одреда и њиховог заповедника Тепеуха.

И, ево, издалека се чује бубњање

добоша, отегнути звук труба и ударање чегртаљки. На тргу се појавио ратник са огромним стегом од разнобојног перја. За њим је наишла Тепеухова носиљка коју су на раменима носили његови верни телохранитељи. Тепеух је био у свечаној одори са украсом на глави од плавог перја и птице кетеал. За носачима су, у збијеним редовима, ишли ратници са копљима и луковима у рукама.

Јаче трубите, трубачи! Громкије ударајте у бубњеве, бубњари. Тепеух се враћа као победник.

Носачи су застали испред првог степеника пирамиде и Тепеух је стао да се успиње према врху где га је чекао Халач-виник.

Он стоји на највишој заравни пирамиде, непомичан као кип. Драгоцене перје краси му главу а у руци држи жезло с реповима змија-звечарки.

Тепеух се спушта на колена. Али, Халач-виник даје знак и жреци дижу победника. Халач-виник му предаје огрицу од нефрита и обећава му нове земље и робове.

— Свима, свима, свима! — громким гласом виче Халач-виник. — У част ратне победе жреци ће запалити свету ватру а затим ће почети

ВЕЛИКА ПИРАМИДА У ЧИЧЕН-ИЦИ

игра лоптом између заштитника Бога кише и Бога ветра.

Над пирамидом, према плавом небу извио се прамен беличастог дима, расплинуо се и, судећи по свему, стигао до богова...

На равно поље стадиона изашли су играчи. Заштитници Бога ветра у црвеним су набедреницима. Заштитници Бога кише у плавим. На рукама играча су наруквике од осушених плодова. На десном колелу завој. Мала, еластична лопта лежи на земљи. Направљена је од белих суза што их рони свето дрво, кад га ране...

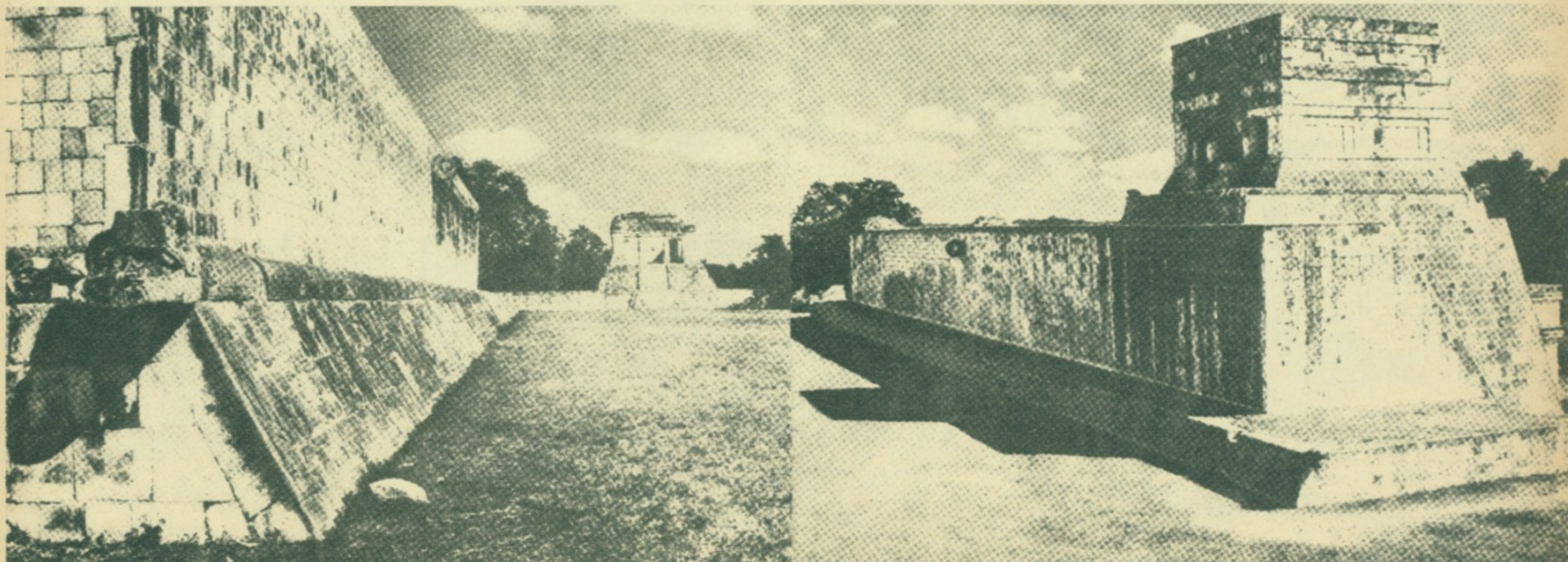
Лопта још лежи на земљи. Играчи су се распоредили по пољу. Међу њима је — другачије не би могло ни бити — и Синтејут, заштитник Бога кише. Зар би игра и могла да почне без њега, најбољег играча Чичен-Иција!

Засвирале су трубе. Ослањајући се на жезло, високо дигнуте главе, Халач-виник спушта се са пирамиде. Деведесет један степенек дели њега, Врховног господара од народа. Кад стоји на врху пирамиде народу се чини да он разговара с боговима. И ево он, изасланик богова, спушта се на земљу.

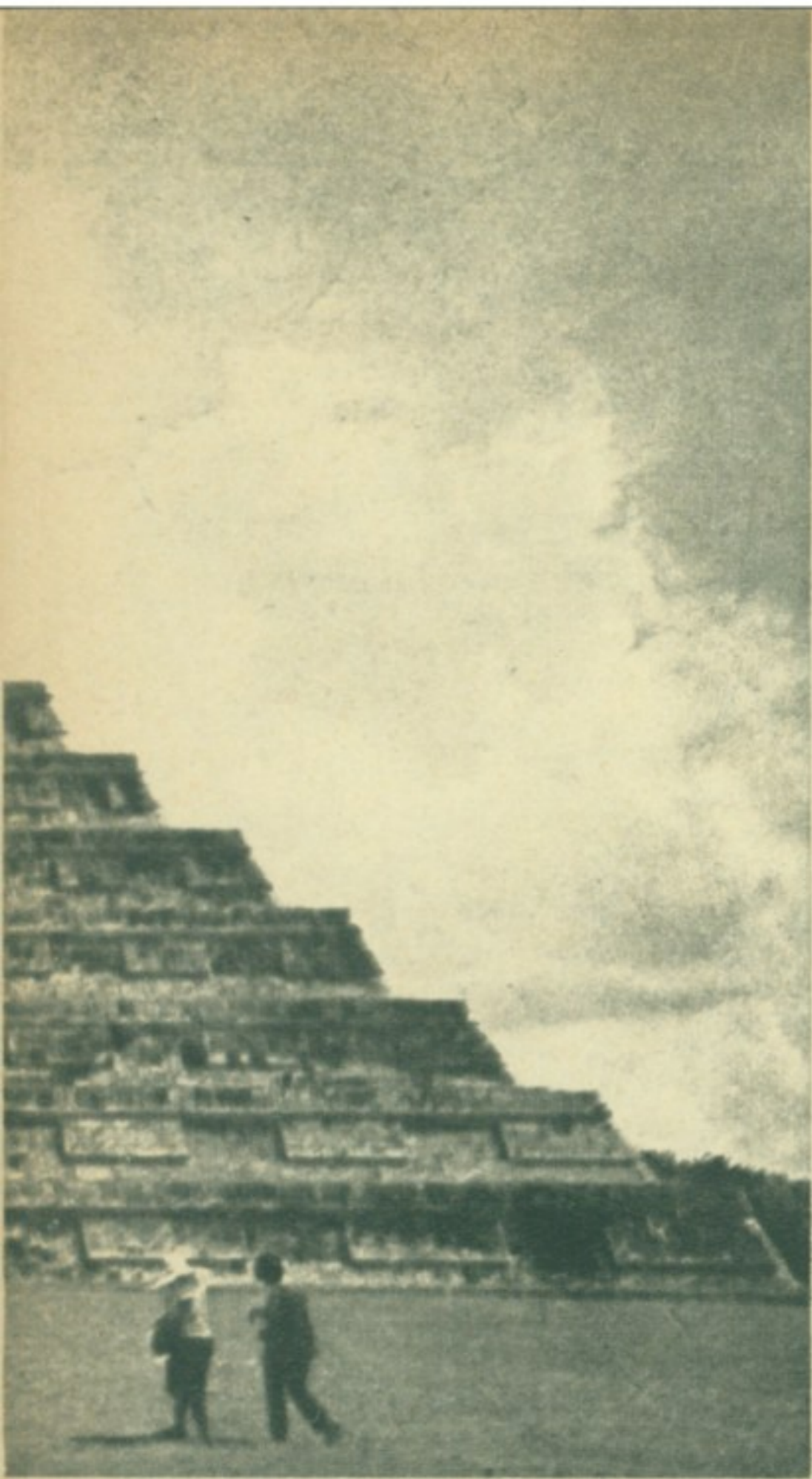
Корак! Још један корак. Скут његове одежде клизи по каменим степеницама. Са обе стране дугачког поља су високи камени зидови. На сваком — по камени прстен. На северној страни игралишта је трибина Халач-виника. Личи на храм. Испод каменог крова налази се само једно седиште.

Сви који су дошли на стадион знају своје место. Жреци и њихови помоћници седе на степеницама храма на источној страни игралишта. Уметници, лекари и занатлије-мајстори на јужној трибини. Прости људи су на западној. Холон је сео у први ред. Тачно испод њега је камени прстен заштитника Бога кише. Моћи ће добро да види како игра Синтејут.

— Заштитници Бога кише и Бога ветра — разлежу се над стадионом речи Халач-виника — ви почињете свету игру лоптом. Нека ниједан од вас не жали своју снагу и вештину да бисмо дознали каква нас судбина чека. Треба да се борите за победу као за сопствени живот — грмео је Халач-виник. — Живот главног играча побеђених биће жртвован боговима. Његова крв оросиће земљу и тада ће цела идућа година бити срећна по нас.

ИГРАЛИШТЕ СА ТРИБИНАМА

Стадион је ћутао читав минут. А онда је главни играч заштитника Бога кише, Синтејут, муњевито потрчао и извивши тело као змија, лактом је ударао лопту која је лежала на трави. Остали играчи стали су да ударају лопту коленима, бедрима, лактовима, трудећи се да је пребаце кроз камени прстен. Не смеју је додирнути ни шаком ни стопалом јер за такав ударац играча чека смртна казна.

Лопта је код играча Бога ветра. Све су ближе каменом прстену. И ево, Шимчах, главни играч у групи Бога ветра скаче високо и коленом удара лопту. Као стрела избачена из лука, лопта лети према прстену. Али је Синтејут чекао тај ударац. Он скаче високо и подигавши лакат десне руке, затвара лопти пут у прстен.

Погледи Синтејута и Шимчаха срили су се за тренутак. И у сваком погледу блиста вера у победу — иначе их чека смрт.

Холон не пропушта ниједан Синтејутов покрет. Он толико жели да Синтејут победи, да његова, Холонова, кћи није била посвећена богу, Јум-Чаку, Синтејут би постао њен муж и Холона би звао оцем.

Брзи заштитници Бога кише гоне лопту према прстену противника. Синтејут је сасвим близу циља. Удара је снажно лактом али лопта пролеће крај прстена.

Опет нападају играчи Бога ветра. Шимчах испред свих. Оштар ударац лактом... Лопта удара о ивицу прстена и одскаче према играчима Бога кише. Шимчах је у очајању стегао песнице. Победа је била тако близу... А сад опет треба да пређе у одбрану, поново мора да спречи Синтејута да се пробије до прстена.

— Драга Сквик, помози Синтејуту — шапуће Холон. — Он брани твог бога, Јум-Чака. Помози му, кћери моја.

Напади долазе један за другим. Свако осећање времена је нестало. Занесени игром, посматрачи не примећују да је сунце све ближе хоризонту. Ритуална игра може да се заврши тек кад играчи пробаце лопту кроз прстен и живот првог играча побеђене групе буде жртвован богу.

Играчи Бога кише нападају све ватреније. Изгледа да су они успели

да сачувају своју снагу. А можда им је помогла Сквик до које је допрла молба њеног оца? Можда она даје снагу играчу кога воли?

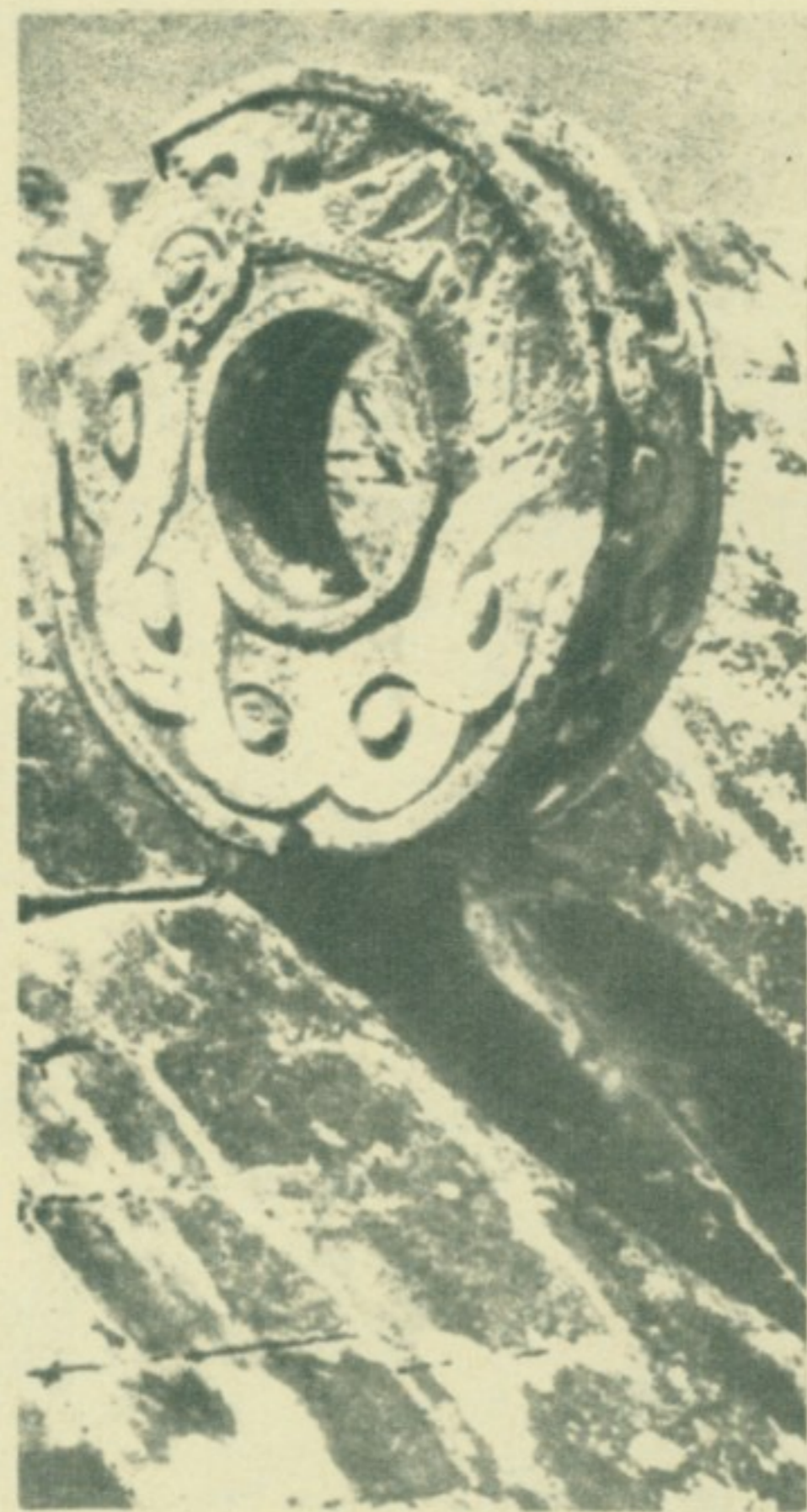
Изненада, међу играчима је промакло Синтејутово тело. Спретно је захватио лопту коленом, одбацио је увис, дочекао је лактом и послао на циљ.

— Победа! — грми стадион. — Победа!

Преко суровог лица Халач-виника прелетео је осмех.

Играчи на рукама носе Синтејута према трибини Халач-виника. Али, он се отрже, сам трчи према трибини и ничице пада пред њом. Халач-виник скида с десне руке наруквицу украшену смарагдима и баца је победнику. А заштитници Бога ветра стоје прислоњени уз камени зид. На лицима им је жалост. Данас ће се опростити са својим најбољим играчем. Још данас ће бити жртвован богу. Живот ће му одузети Синтејут и крв жртвованог пашће у облику капи свете кише на увек жедну земљу. Синтејут већ прилази...

И док Халач-виник и његови доглавници разговарају с боговима, прислужници довлаче велике судове с банчеом, пићем справљеним од

КАМЕНИ ПРСТЕН КРОЗ КОЈИ ЈЕ ТРЕБАЛО ПРОБАЦИТИ ЛОПТУ

хмеља. Оно пали крв, мути разум и све чини веселијим.

На тргу је толико народа! Холон иде од једне групе до друге. Најзад је угледао Синтејута. Пришао му је и очински га загрлио. А затим је из уха извукао наушницу коју је некад носила његова кћи Сквик и пружио је Синтејуту.

— Веровао сам у победу — казао је Синтејут. — Сквик ми је помогла. Бранио сам Бога коме је она посвећена. Кише ће ове године штедро натапати наша поља.

И Холону се учинило да му је у очима видео тугу.

НИШТА ЉУДСКО НИЈЕ ИМ СТРАНО...

Тачност електронских мозгова ушла је у пословицу. Али, све шира употреба ових машина открила је да и оне греше. Баш као и људи. И баш због тога што греше, један научник је у шали рекао: „Очигледно ни електронским мозговима ништа људско није страшно...“

Неки сопственик аутомобила из Западне Немачке добио је 35 опомена због неплаћеног пореза на своје возило и то на огромну своту од 3 милиона динара. Само у току једног дана поштар је уручио несрећном аутомобилисти 17 опомена. Тек после неколико дана трчања, писања жалби и проверавања утврђено је да се у пореској управи електронском рачунару једна нејасно написана нула учинила као шестика па је уместо 1965. године „прочитао“ 1905. И због тога је од сопственика аутомобила „тражила“ да плати порез за 60 година.

У Јоханесбургу нека разведена жена одлучила је да нађе себи новог мужа. Због тога се обратила једном бироу где се помоћу електронских мозгова бирају кандидати за будуће брачне парове. После неколико дана стигло је писмо од бироа. Жена га је нестрпљиво отворила и умало се није оневестила: од неколико хиљада кандидата електронски мозак изабрао је — њеног бившег мужа.

Совјетски стручњак за електронску музику Зарилон научио је машину „Урал“ да компоује валцере. То му није било довољно па је

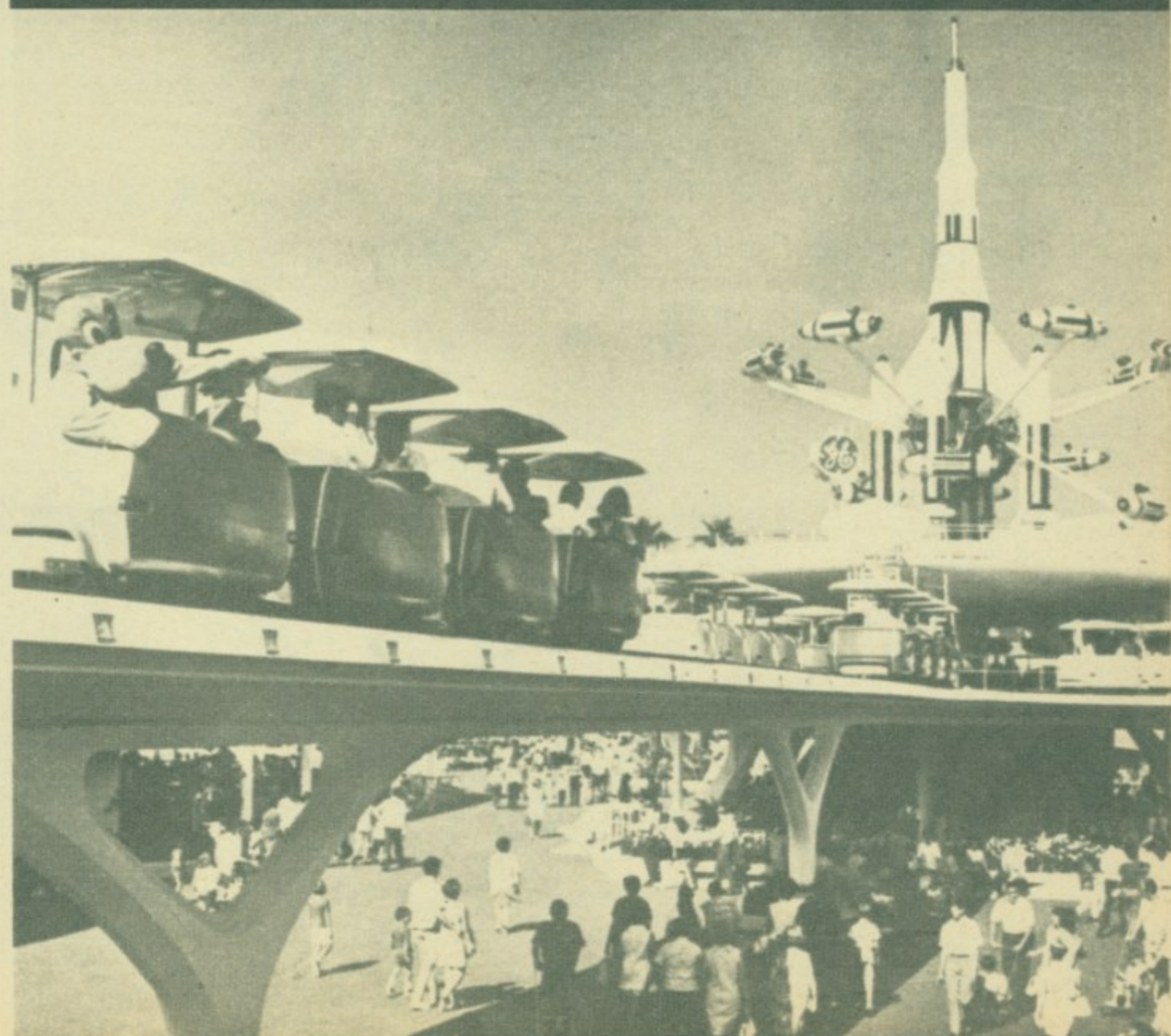
одлучио да је научи да компоује и маршеве. Али, електронски мозак наједном је постао ћудљив: сам се заустављао и сам се укључивао, зујао је и шкрипао али ништа није стварао. Разлог његове ћудљивости брзо је откривен: у програму који је у њега био убачен на једном месту је уместо броја 1777 стајало 1177.

Потпредседник једне велике америчке фирме током осам година је у одсуству других службеника, додавао на перфориране картице само по једну, сувишну, рупицу. Резултат: приходи фирме су се смањивали, док су његови лични у одговарајућем износу — расли.

Станари једне велике стамбене зграде у Хјустону, у Америци, поднели су тужбу против кућевласника зато што им је уз рачуне за воду наплатио и казну за прекорачења рока исплате, мада они никад нису закаснили са измирењем рачуна. Одговор на њихову жалбу гласио је: „За све је крив електронски мозак. Укључили смо га прекасно и пошто није успео да заврши посао за прошли месец сматрао је да у рачун треба да укључи и казну“.

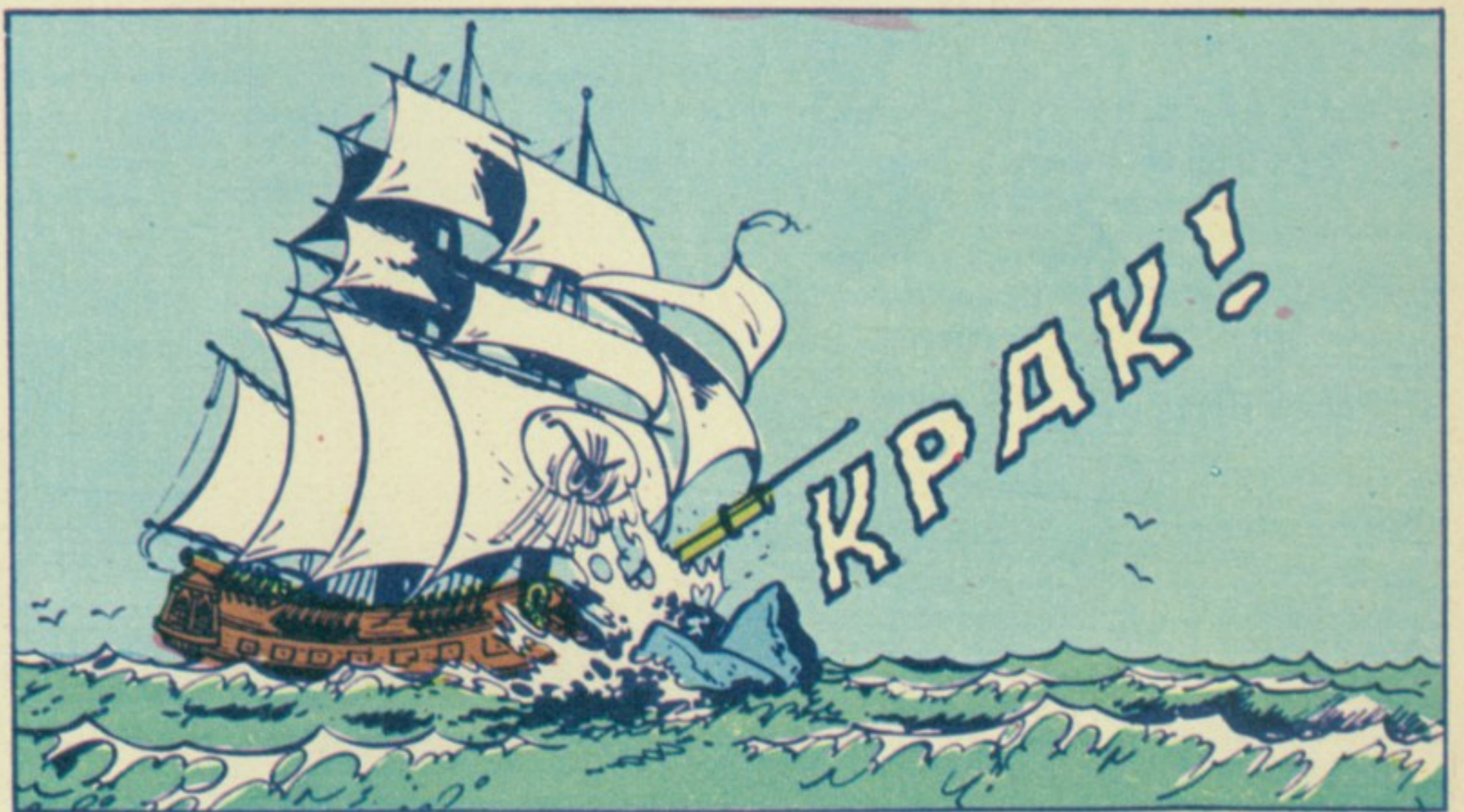
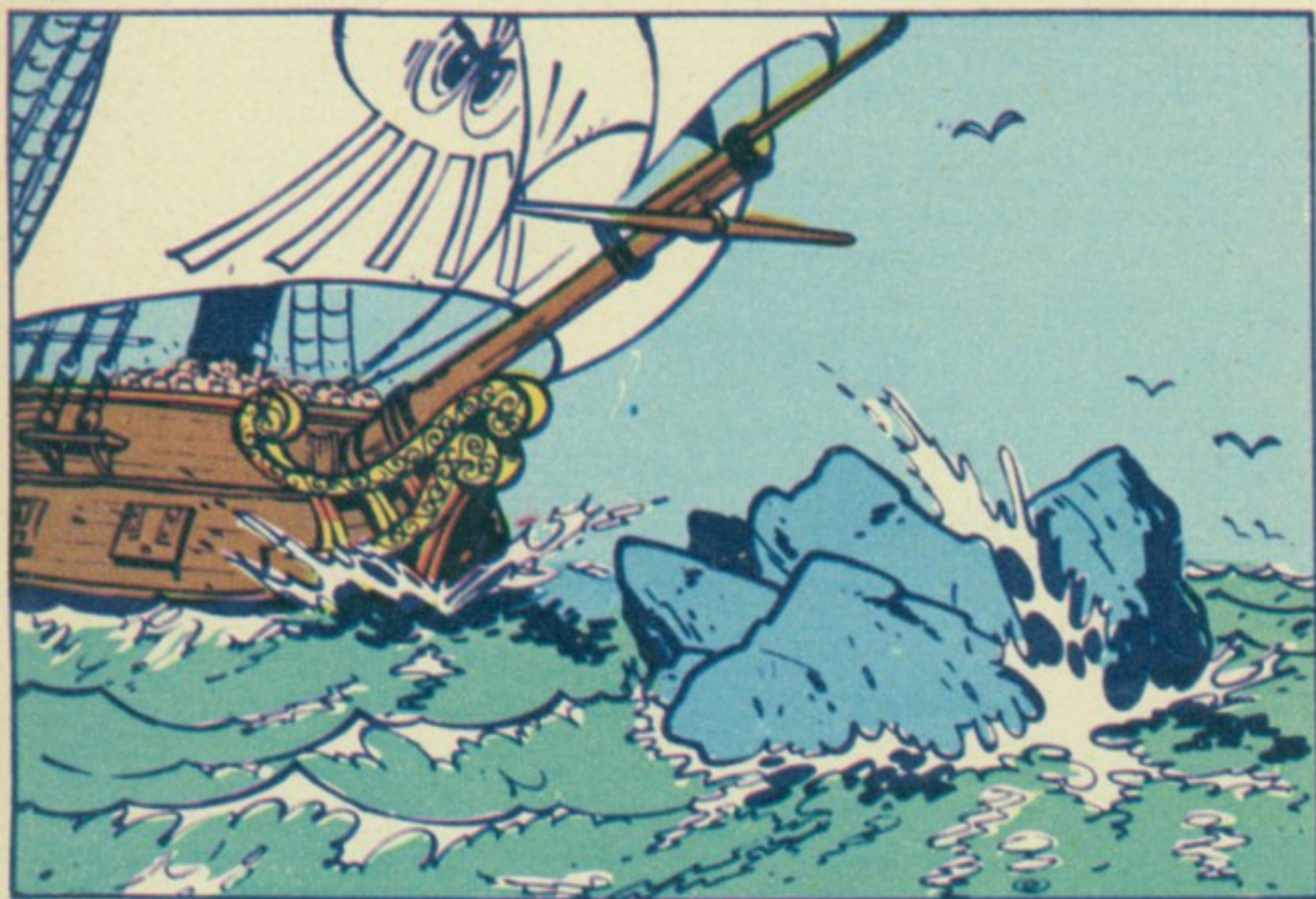
ВОЗ ЗА РАКЕТОДРОМ

Чувени забавни парк „Дизниленд“ добио је нову атракцију: ракетодром-вртешку. Око велике ракете устремљене у небо која, чини се, само што не полети, окрећу се мање ракете. До ракетодрома, који се налази на пространој платформи на стубовима, стиже се малим електричним возовима, тачно по реду вожње.

ОСТРВО С БЛАГОМ

ТЕКСТ: А. РЕЈМОНД
ЦРТА: М. РЕМАКЛ

ДВОБОЈ

ДИВЉИХ ОВНОВА

Мали пропланак окружен високим планинским гребенима. Два рогата противника нетремице се гледају док крв полако цури низ њихова чела. Силовит судар моћних рогова престао је за тренутак да би се битка наставила с још већом жестином све док један од њих не призна да је побеђен и не остане на коленима пред победником. Борба ће трајати неколико часова, читав дан, можда чак и неколико дана, све док се не добије победник. Тучу се планински овнови као прави витезови, по правилима.

Пре сваког судара приближе се један другом, подижу једну предњу ногу, додирну раме свог противника и нешто љутито гунђају. Као да кажу један другоме: „Предај се, зар не видиш да си слабији“. Како ни један не попушта они се одвајају идући натрашке десетину метара. Ту се прогну на задње ноге и тако направе неколико корачаја. У исто време, као на знак судије, спуштају се на све четири и јурну највећом брзином један према другом и снажни рогови груну. Чује се одјек, као прасак пушке.

Брзином од око 70 километара на сат сударила су се два тела тешка по 150 килограма.

Од касног пролећа до ране јесени дивљи овнови живе одвојени од оваца. Тек када почне сезона парења, крајем октобра и почетком новембра, прикључују се овцама. И тада почиње време борбе међу њима, које траје све до јануара. И док иначе дивљи овнови изванредно вешто избегавају сусрете с крупнијом и јачом дивљачи повлачећи се у високе, тешко пролазне пределе, сада њихова чула отупе и они лако постају жртве својих непријатеља: звери и ловаца.

Па ипак, ма како да су опрезни, људи ипак успевају да им се приближе. Ован који стоји на стражи може сатима и данима да посматра шта ради човек у његовој близини и ако овај прави, на пример, забелешке или се интересује за стење, ован ће му дозволити да му се приближи више него што би, рецимо, дозволио ловцу. Он као да зна да од таквог човека ни њему ни његовој сабраћи не прети никаква опасност и не даје знак за узбуну.

Сви који су имали прилике да посматрају двобој овнова слажу се у једном: то је прави јуначки мегдан и може бити необично леп јер се одвија по свим правилима, као двобој средњовековних витезова. Мада су те борбе врло тешке, ретко који ован погине у самом двобоју. То се дешава кад борци загрејани битком не примете провалију.

Али не мора се сваки сусрет завршити двобојем. Када се два овна сретну и један од њих подигне но-

гу и додирне врат свог противника, онда овај ако не жели борбу остаје миран. На тај начин признаје да је слабији. Тада га победник или удари неколико пута снажним роговима или га само презриво погледа и одлази даље да тражи кавгу. Побеђени ован може мирно да се врати стаду али чим се вођа стада појави мора да се повуче.

Међутим, ован не напада само свог супарника овна већ и свакога ко се приближи стаду. Једном је неки фото-репортер успео да се приближи стаду и да га сними. Краљ стада је то видео и појurio на њега. Уплашени фото-репортер није имао никаквог оружја при себи. Није имао куд: легао је на земљу и остао непомичан. Ован му је пришао и почео да га додирује предњом ногом по рамену, изазивао га је на двобој. Како је фотограф и даље остао лежећи ован га је само презриво погледао и повукао се не обраћајући више пажњу на фотографа који је мирно наставио да снима стадо оваца и овнова.

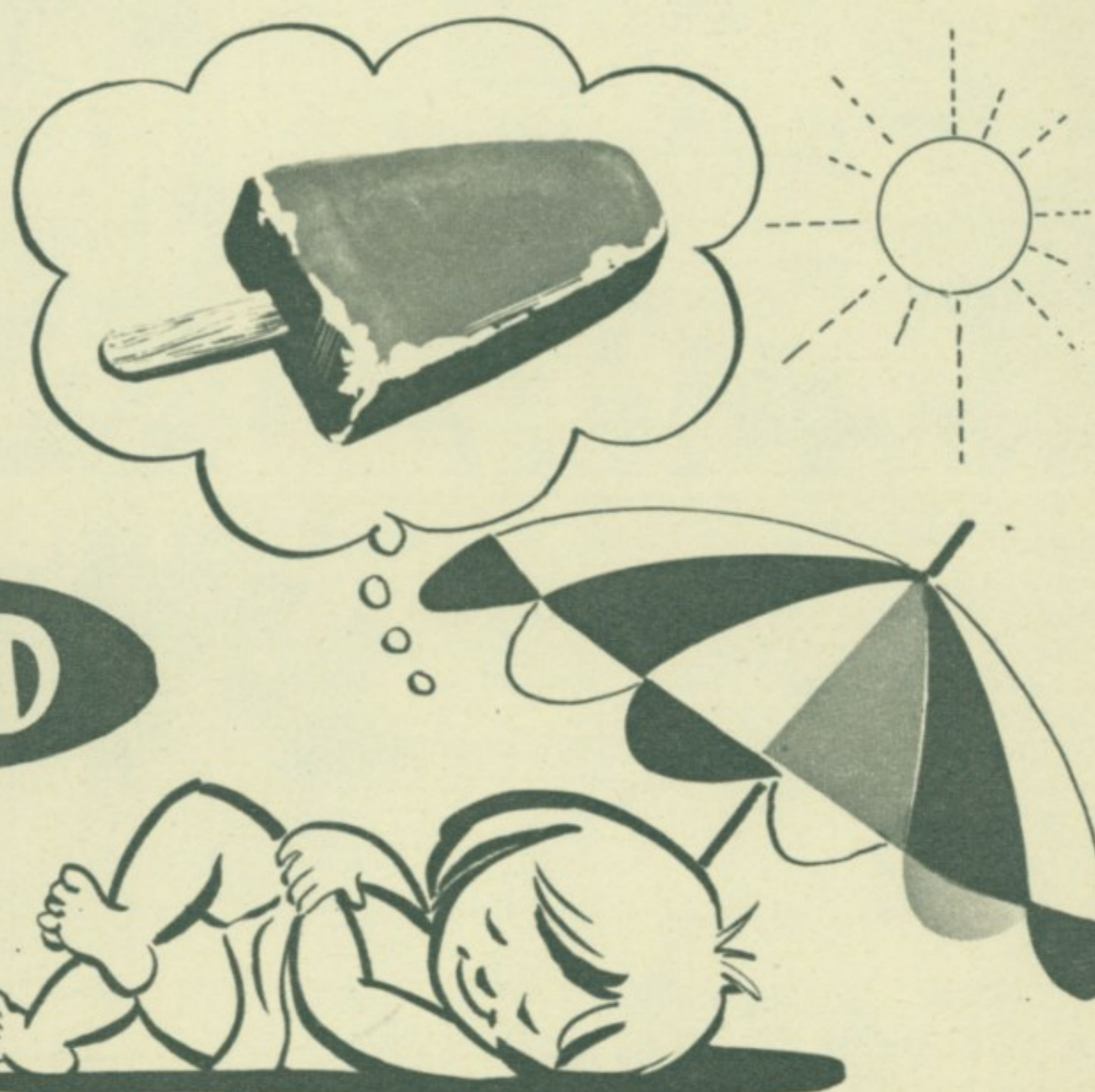

ДЕЦО, МАМЕ, ТАТЕ
И СВИ ОСТАЛИ, ОД
ДАНАС, СВДА СВА-
КОГ ДАНА СОМБОР-
СКИ СЛАДОЛЕД

SOMBOLED

ПРОИЗВЕДЕН ПО
ДАНСКОЈ ЛИЦЕНЦИ,
НАЛУКСУЗНИЈЕ ОП-
РЕМЉЕН. НАЈБОЉИ
У Е В Р О П И! НАЈ-
ЧУВЕНИЈИ У СВЕТУ!

ПРОИЗВОДИ ПОЉОПРИВРЕДНО-ИНДУСТРИЈСКИ КОМБИНАТ »СОМБОР«

ПРЕТРАЖИМО
СВАКИ ХОДНИК!
МОРАМО ДА
НАЂЕМО
ФЛАША!

ОВИ
ПОКРЕТНИ
ЗИДОВИ...

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

А ДАКО
ОВДЕ ИМА
ЖИВИХ
СКОРПИ-
ЈАНАЦА?

НЕМОГУЋНО,
МАЈК! ОНИ СУ
ИЗГРАДИЛИ СТО-
ТИНЕ ОВИХ РОБОТ-
СКИХ САТЕЛИТА И...

ОХ! РЕЦИ
ТО
ЊЕМУ!

Dan
BARRY
1/16

ЧОВЕК!
СКОРПИ-
ЈАНАЦ!

ЈА КУ ШТИ-
ТИТИ ОД-
СТУПНИЦУ!

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ДА ВИДИМО
ДА ЛИ СУ ТО-
ЛИКО ТВРДИ
КАО ШТО
СЕ ПРИЧА!

АЈОООЈ! ЈОШ СУ ТВРЂИ!
ВРАТИТЕ СЕ, МОМЉИ...
ТО ЈЕ
САМО
СТАТУА!!

Dan
BARRY
1/17

БАШ СИ
ХРАБАР,
БУМ-БУМЕ!

ЉУДИ, МОЈА
РУКА! ДОБРО
МИ НИЈЕ
ПУКЛА!

© King Features Syndicate, Inc., 1963. World rights reserved.

ТО НЕ УМАЊУЈЕ
ТВОЈУ ХРАБРОСТ,
БУМ-БУМЕ!
НИСИ ЗНАО
ДА ЈЕ
СТАТУА!

АЛ' САД
ДОБРО
ЗНАМ!

ГЛЕ! ТУШ! ДА
РАСХЛАДИМ МА-
ЛО МОДРИЦЕ!

ЧУВАЈ СЕ,
БУМ-БУМЕ!
КО ЗНА ШТА
ЈЕ ТО!

Dan
BARRY
1/18

ОВАЈ САТЕЛИТ
НИЈЕ ГРАЂЕН
ЗА ЖИВА БИГА
НЕГО ЗА
РОБОТЕ!

МА САМО
РУКУ ДА
РАСХЛА-
ДИМ!

963

БУМ-БУМЕ!
КУДА ЈЕ
ОТИШАО?

ТАЈ
ТУШ ГА ЈЕ
РАСТВОРИО!
ПРОСТО ЈЕ
ИСПАРИО!

Dan
BARRY
1/19

ХМММ! МОЖДА У ЊЕНОЈ ПРИЧИ ИМА НЕШТО И ИСТИНЕ! КОМЕ ВЕРОВАТИ... ФЛЕЧУ ИЛИ ГЕНЕРАЛОВОЈ ЖЕНИ?

ИДУЋИ ТРАГОМ ТАЈАНСТВЕНОГ ПОСЕТИОЦА, ЦОНИ ЈЕ ОТКРИО ДА СЕ ТРАГ ЗАВРШАВА ПРЕД ВРАТИМА ФЛЕЧА АРЧЕРА.

А МОЖДА НЕ ТРЕБА ВЕРОВАТИ НИ ЊОЈ НИ ЊЕМУ!

ЈУТРО... ПРЕГЛЕДАО САМ ГЕНЕРАЛОВА КОЛА! САМО ЈЕ СПОЉА БОЈА ОЛУШТЕНА! СИГУРНОСНО СТАКЛО ЈЕ ОДОЛЕЛО... САМО СЕ РАСПРЕЛО!

У КОЛА НИЈЕ ПРОДРЛО НИЈЕДНО ТАНЕ!

СВЕ САМ ПРОКОНТРОЛИСАО! БОЈАО САМ СЕ ТЕМПИРАНИХ БОМБИ У МОТОРУ!

ГЕНЕРАЛ ВОЛИ ДА СВАКОГ ДАНА ИМА СВЕЖЕ ЦВЕЋЕ У КОЛИМА!

НЕШТО СЕ ОН СУВИШЕ БРИНЕ О ГЕНЕРАЛОВИМ ЗАДОВОЉСТВИМА?!!

КАСНИЈЕ БАНДА ДРАГИ, ДИВНО ЈЕ ОД ТЕБЕ ШТО СИ МИ ПОЗАЈМИО ТУАНА ХАЗАРДА ДА МЕ ПРАТИ ДОК КУПУЈЕМ! БОЈИМ СЕ ДА ИДЕМ САМА!

ТО ЈЕ РАЗУМЉИВО, ДРАГА! ТУАН АРЧЕР ЋЕ СЕ БРИЊУТИ О МОЈОЈ БЕЗБЕДНОСТИ!

СТИГЛА СИ, ЛОТОСЕ МОЈ!

ИЗГЛЕДАШ УМОРАН, ДРАГИ! ДО ТВОЈЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ ИМА ЈОШ ТОЛИКО ДА СЕ ВОЗИШ! ЗАШТО НЕ ОДРЕМАШ У КОЛИМА?

ТАКО! СВЕЖЕ ЦВЕЋЕ ЈЕ ПОРЕД ТЕБЕ... БИЋЕ ТИ УДОБНО И ПРИЈАТНО!

И ДОК ЈЕ ЛУАН ИЗЛАЗИЛА ИЗ АУТОМОБИЛА...

ГОСТИ У НЕДЕЉУ

Телевизијска серија „Сага о Форсајтима“, која се из недеље у недељу емитује на нашим екранима, у многим земљама, па и Југославији, доживела је велик успех. Тако се, захваљујући телевизији, већ помало заборављени писац овог знаменитог циклуса, Енглец Џон Голсворти, нашао поново у центру пажње: ТВ-серију по његовом делу прихватио је добар део света, а тумачи познатих ликова — Џолиона, Сомса, Ирене и других, постали су веома омиљене личности.

О писцу и његовом делу, о емисији и глумцима доносимо један коктел занимљивости од којих неке, можда, нисте знали.

О Голсвортију и његовој »Саги«

☆ Године 1932. Џон Голсворти је добио Нобелову награду за своје обимно дело о породици Форсајт.

☆ Титулу енглеског племића добио је без размишљања.

☆ Био је дуго председник Пен-клуба, светског литерарног друштва.

☆ И сам је потицао из богате породице, мада се тиме није нарочито поносио. „Живети од наслеђеног поседа то баш није чист посао“, написао је једном. Ипак, то му је помогло да нађе одговарајуће ликове за своје Форсајте: имао је само да проучи најближе рођаке.

☆ После десетогодишње „забрањене“ љубави, 1905. године Џон се оженио Адом Купер Пирсон, женом свог блиског рођака Артура Голсвортија. Ова жена и њен несрећан брак послужили су му као оквир за личност Ирене Форсајт.

☆ Велики писац умро је 1933. Тих година „Сага о Форсајтима“ била је најчитанија књига на свету. После телевизијске серије поново је доживела многобројна издања.

О телевизијској серији

☆ „Сага о Форсајтима“ произвела је компанија Би-Би-Си.

☆ Серија је продата у око 30 земаља на свих пет континената.

☆ Сваки од 26 наставака траје тачно 50 минута. Укупно трајање „Саге“ на малом екрану: нешто мање од 22 часа.

ЏОН И ФЛЕР

ФОРСАЈТИ НА ОКУПУ

☆ У снимању „Саге“ учествовало је 120 глумаца.

☆ Цела серија коштала је око 360 милиона (старих) динара. То је досад најскупља емисија коју је направила компанија Би-Би-Си.

☆ За време емитовања „Саге о Форсајтима“ у излозима енглеских књижара појавиле су се готово јед новремено три биографске књиге о Џону Голсвортију.

☆ Успех телевизијске серије охрабрио је енглески радио, који је и сам направио своју серију — у 48 наставака.

☆ Кад је завршено емитовање „Саге“ на телевизији, дневни лист „Сан“ је написао: „Најзад је субота увече (у Енглеској је ова емисија била на програму суботом у 20 часова) поново слободна за уобичајене друштвене забаве и делатности. Сомс је умро!“

☆ Један страни новинар, који је у то време боравио у Енглеској, овако је описао суботње вече у Лон-

дону: „У тим часовима, кад су се на телевизији рејале перипетије Голсвортијевих јунака, улице су се празниле и Форсајтови су поново поставили стварност Енглеске“.

☆ По једној анкети коју је спровела компанија Би-Би-Си, највећи успех ове серије није, ипак, забележен у Енглеској већ у — скандинавским земљама! Тамо је готово сто одсто власника телевизора укључивало ТВ пријемнике да би видели Сомса, Ирену и друге. А продаја ТВ апарата повећана је за 20 одсто.

О глумцима

☆ Најри Даун Портер, глумица која тумачи улогу Ирене Форсајт, пореклом је са Новог Зеланда.

☆ Пре ње, у филму „Ирена Форсајт“, насловну улогу играла је чувена Грир Гарсон. „Гледала сам овај филм десетак пута“, изјавила је Најри Даун Портер, „да бих проучила сваки покрет Грир Гарсон. Али не зато да бих је подражавала већ напротив — да ни у чему не бих личила на њу!“

☆ Ерик Портер, који игра Сомса Форсајта, није ни у каквом сродству са својом телевизијском женом Иреном, иако обоје носе исто презиме. Пре телевизијске серије, штавише, нису се ни познавали.

☆ „У улогу Сомса Форсајта, крутог и хладног поседника, толико сам унео целог себе, да сам се дуго после тога осећао као прави Сомс“, пожалио се једном новинарима Ерик Портер.

☆ Од свих учесника, међународну популарност и пре серије на телевизији уживао је једино Џолион, кога игра познати енглески глумац Кенет Мор. Нашој публици он је познат из више филмова, од којих је посебан успех имао „Дубоко плаво море“, где му је партнерка била Вивијен Ли.

☆ Године 1956. Мор је прогла-

шен једним од десет најбогатијих енглеских глумаца.

☆ Сузан Хемпшајр, која се појављује у последњим епизодама као Џолионова кћи Флер, по пореклу је доста блиска личности коју игра: она је кћи једног богатог енглеског банкера. Њена карактеристика је (као и у ТВ серији) — самосталност. Одбила је очев захтев да се уда за једног младог, перспективног милионера и постала је глумица. Критичари јој проричу сјајну будућност.

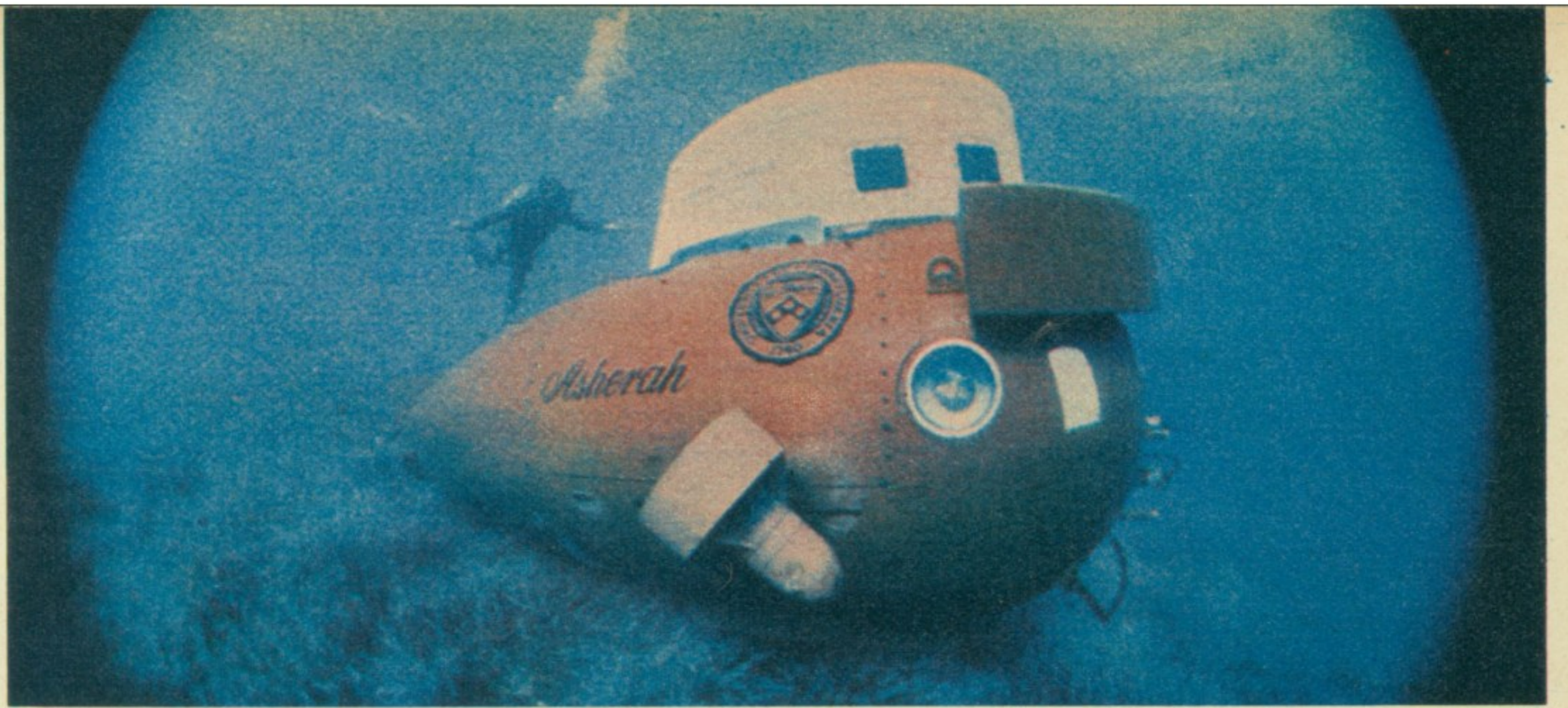
ИРЕНА: ИЗМЕЂУ ДВА ЖИВОТА

☆ Једном приликом Сузан је прочитала у новинама опширан напис о лекару и познатом хуманисти др Алберту Швајцеру. То је оставило такав утисак на младу уметницу да је, убрзо, села на авион и одлетела у Африку да се упозна са Швајцером.

☆ Џолионовог сина Џона Форсајта, који се игром случаја заљубљује у Сомсову кћи Флер, игра Мартин Царвис. Већ више од пет година он наступа на разним позорницама, а улога у „Саги“ је његов први значајнији корак на телевизији.

☆ Царвис је недавно награђен од Краљевске глумачке академије као најперспективнији млади глумац.

2000 ГОДИНА ПОД МОРЕМ

ПОДМОРНИЦА „АШЕРАХ“ ОПРЕМЉЕНА НАЈМОДЕРНИЈИМ УРЕЂАЈИМА ЗА СНИМАЊЕ У ТРИ ДИМЕНЗИЈЕ.

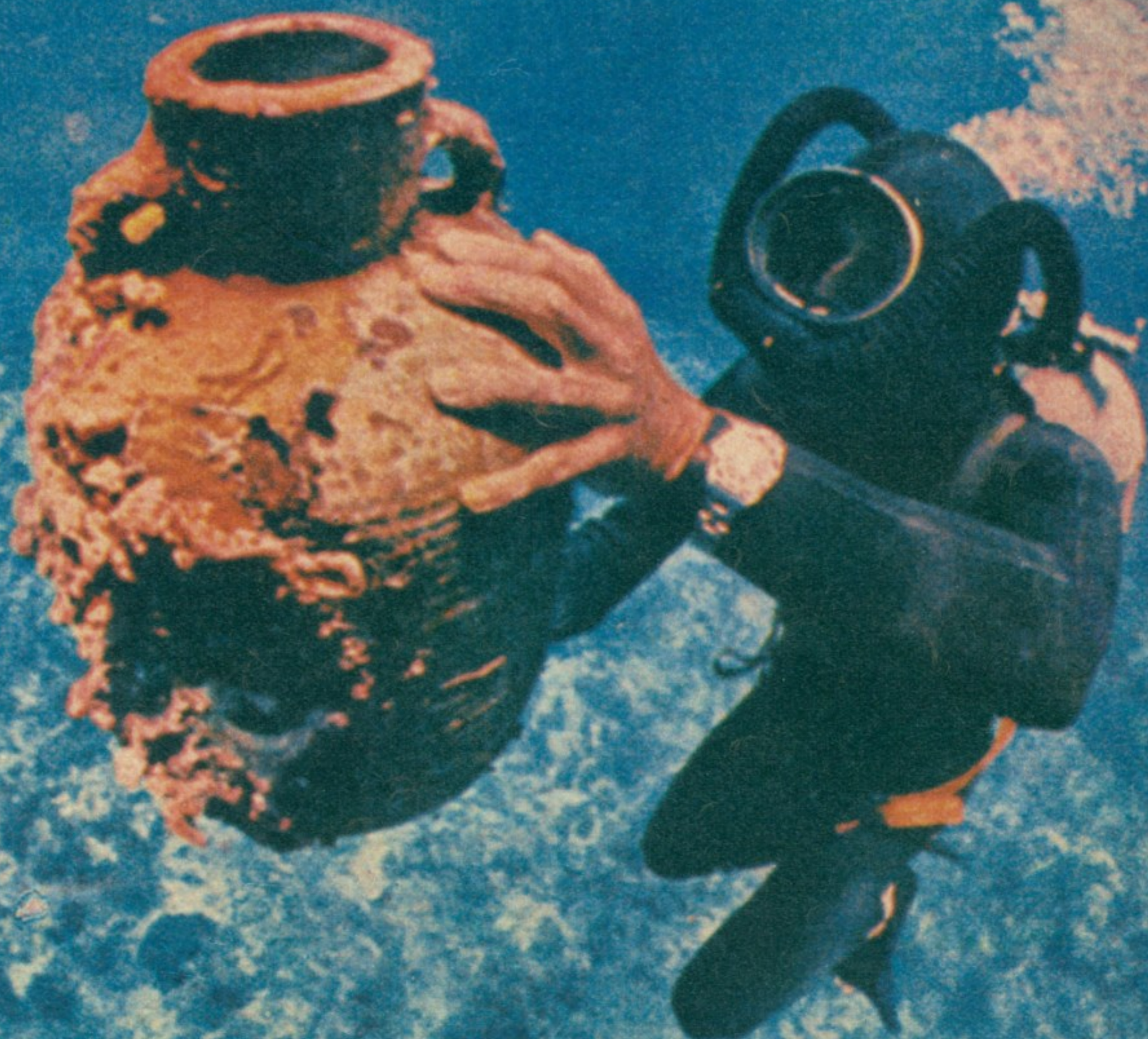
ВЕКОВНИ МИР ПОТОПЉЕНИХ АМФОРА ПРЕКИНУТ ЈЕ.

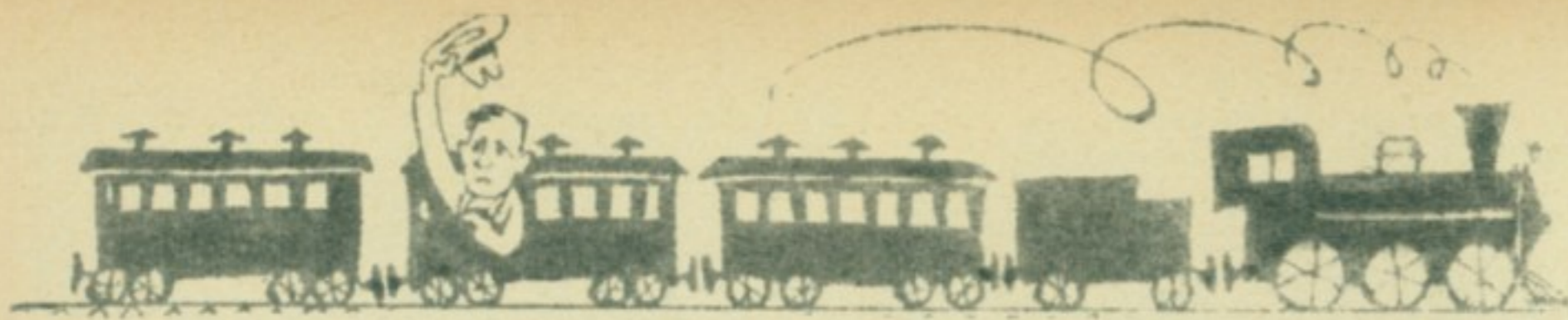
Био једном један брод који је нестао у побеснелим таласима Егејског мора. Спасиоци су дошли сувише касно. Нису успели да спасу ни брод, а камоли да на копно изнесу амфоре пуне мислиновог уља, вина, боце мириса и миришљавог уља... Овако би могла да почне наша прича као и све приче, уосталом. Међутим, овде се не ради ни о каквој причи већ о истинитом догађају. Брод о коме је реч припадао је Римљанима а потонуо је пре отприлике две хиљаде година јужно од Измира, у Турској, недалеко од данашњег Бодрума, на самом југу малоазијске западне обале. — Ових дана амерички гњурци започели су с вађењем потонулих предмета који су на дну мора прележали векове и векове. Операцијом руководи професор пенсилванијског универзитета Џорџ Бас.

Члановима археолошке експедиције стоји на располагању мала подморница с најмодернијим уређајима за тродимензионално снимање испод мора. Поред тога они имају и подводну комору за декомпресију, прочишћавање ваздуха и одмор, у којој гњурци могу да проведу по двадесет минута између два гњурања. Нарочите пловеће кабине-балони служе им и за одржавање везе са посадом на броду.

Вођ експедиције изјавио је да његова екипа има за циљ не само да извуче на површину делове потонулог брода и предмете на њему већ и да прикупи што више података о конструкцији бродова старог века.

БОГАТ УЛОВ: ГЊУРАЦ ИЗНОСИ АМФОРУ С ПОТОПЉЕНОГ БРОДА.

МАЛА ПОШТА

РАТ ИЗМЕЂУ СЕВЕРА И ЈУГА

Драги Забавнице,

Молим Забавник да ми напише неколико речи, односно података, о биткама код Гетизбурга и Бул Рана (датуме, број учесника, наоружање, имена команданата). Унапред хвала.

Душан Плачков
Нови Сад

У америчком грађанском рату на реци Бул Ран (Bull Ran) у Северној Вирџинији вођене су две битке од којих прва, 21. јула 1861. године. Снаге Севера (унионисти) бројале су 28.000 људи и 49 топова а командант је био генерал Мекдоуел. Снаге Југа (сепаратисти) биле су приближно исте као и Севера. Њих је водио генерал Борегар. Снаге Југа су успешно одбиле напад Севера и прешле уз помоћ успешног дејства артиљерије у противнапад. Повлачење Северњака претворило се у право бекство.

Друга битка вођена је на реци Бул Ран 30. августа 1862. године. Снаге Севера под генералом Поупом износиле су 65.000 људи, док су снаге Југа под генералом Лијем биле нешто мање: 54.000 људи. Поновила се слична ситуација, као у бици годину дана раније. Снаге Југа су приморале бројно надмоћније снаге Севера да се, уз велике губитке, повуку.

Битка код Гетизбурга (Gettysburg), града у јужној Пенсилванији, трајала је од 1. до 3. јула 1863. године. Била је то једна од најдраматичнијих битка у овом рату. Командант снага Југа био је генерал Ли, а Севера генерал Мид. Снаге генерала Мида успеле су да слома нападе армије Југа и она се повукла преко реке Потомака. Због преморености трупа генерал Мид није искористио победу. Снаге Југа износиле су: 76.224 људи и 272 топа; снаге Севера 115.256 људи и 362 топа.

Ове податке припремио нам је Милорад Прелевић, професор и артиљеријски капетан I класе, Војни музеј, Београд.

ПОЗИВ НА ПРИЈАТЕЉСТВО

Драги Забавнице,
Имам 16 година и док други весе-
ло трче по свету ја сам принуђена
да по цео дан седим крај прозора

или поред куће. Не могу да се крећем. Има ли таквих као ја да се бар дописујемо и да на тај начин постанемо пријатељи. Волим спорт, музику и цвеће. Скупљам разгледнице, марке, салвете и фотосе пријатеља, певача и глумаца. Они који ми буду писали нека ми пошаљу своју фотографију, па ћу и ја њима. Нарочито бих волела да ми пишу другови и другарице из наше земље, а и неко из СССР, Јапана и Бразила. Језик дописивања мађарски, српскохрватски и руски.

Илонка Бувари
Гудурица код Вршца
Ком. Станета 8, Банат

РАЗМЕНА МАРАКА

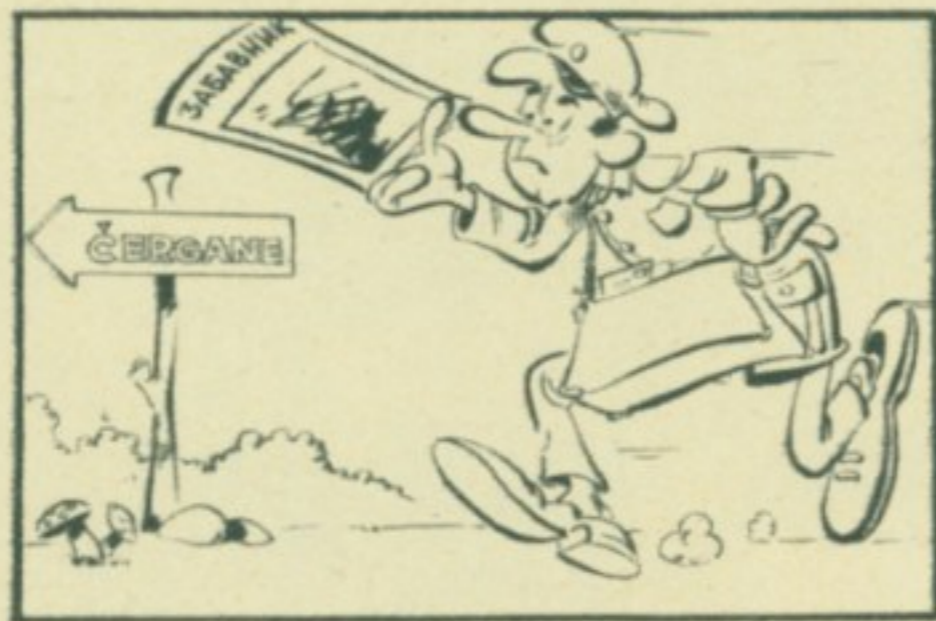
Драги Забавнице,
Желели бисмо преко Забавника да замолимо све скупљаче маркица да нам пошаљу једну серију маркица из Индије. Заузврат ми ћемо им послати две серије марака из Туниса.

Зоран и Небојша Јовић
Нови Београд, П. комуна 49

МОЛБА ПОШТАРИМА

Драга редакцију,
Ваш лист као претплатник добијам са закашњењем од неколико дана. Што је још горе лист добијам без оних средњих страна у боји. Учините нешто да ми бар не узимају две стране у боји.

Сретко Аксовски
с. Стенче, з.п. Чергане

Једино што можемо да учинимо то је да заједно са вама замолимо другове поштаре да пазе да вам лист стигне уредније и цео. Унапред им захваљујемо.

КАКО СЕ ЦРТА СТРИП

Драги Забавнице,
Пошто ме много интересују стрипови а лепо цртам одговорите ми: којим прибором се црта стрип, дали се одмах уписује и текст и да ли треба да се црта у истој величини као што излази у новинама.

Милен
Књажевац

Стрип се црта црним тушем или темпером (наравно црна темпера). Стрип не треба бојити. Покушајте да нацртате неколико каишева стрипа и пошаљите нам нешто већи но што је у листу.

НАЈВЕЋИ ХОНОРАР

Драги другови,

Својевремено сам у вашем листу прочитао краћи илустровани текст под насловом „Највећи хонорар“. У вести се говорило о репортажи „Борба с биковима“ за коју је Хемингвеј добио највећи хонорар из књижевности у нашем веку.

Мене интересује где бих могао да прочитам ту репортажу. Претпостављам да је преведена на наш језик. Молим вас, одговорите ми.

Т. Почанић
Сарајево

У књизи „Смрт поподне“ налази се и репортажа „Борба с биковима“. Мада је књига објављена још 1932. године, код нас, на жалост, није преведена.

ЉУБИТЕЉИ ФУДБАЛА

Љубитељка сам спорта, нарочито фудбала, па бих вас замолила да ми одговорите: када је Црвена звезда била првак, а када Партизан.

Т. Драгица, Уб

Црвена звезда је била првак: 1951. 1952/53, 1955/56, 1956/57, 1958/59, 1959/60, 1963/64, 1966/67.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉА

Желим преко писама да се упознам са девојчицама и дечацима из наше земље. Идем у шести разред основне школе. Скупљам разгледнице и поштанске марке. Зденка Ђерић, Илок, Срем.

Мој хоби је сакупљање салвета, марака и фотографија глумаца. Идем у пети разред. Оливера Манојловић, Спасоја Стајића 45, Зрењанин.

Желео бих да се дописујем са девојчицом из Југославије. Мој хоби је фотографисање. СССР, В. К. О. г. Лениногорск, ул. Уланова 14-4, Довиденко Сергеј.

Ученица сам VII разреда и имам 14 година. Хоби ми је сакупљање салвета и разгледница. Радница Грујић, ул. Саве Кнежевића бр. 99, Избиште код Вршца.

Имам 11 година и желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из целог света. Скупљам разгледнице и салвете. Бранка Јеленић, ул. Алеја Маршала Тита 8, Суботица.

Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама. Ученик сам VI разреда основне школе. Скупљам значке, марке и разгледнице. Мирко Башић, Опатијска ул. бр. 6, Суботица.

Ученица сам 9. разреда и имам 16 година. Желела бих да се дописујем са друговима из Југославије. СССР, ВКО, Шемонаихински р-он. с. Верх-Уба, ул. Береговоја нр. 8, Козловој Људмиле.

Ученица сам V разреда, и желела бих да се дописујем са другом или другарицом из наше земље. Скупљам салвете и разгледнице. Рајка Поповић, Аласка 32, Земун.

Желео бих да се дописујем са читаоцима Забавника. Имам 17 година. Мустафа Чулић, Галиба Фесте 24, Сарајево.

Желела бих да се дописујем са другарицама које скупљају салвете и разгледнице. Ученица сам V разреда и имам 11 година. Миљка Чарачић, IV основна школа, Титово Ужице.

Желеле бисмо да се дописујемо са друговима из Југославије. Наше адресе су: СССР, В. К. О. г. Лениногорск, пр. Ленина, 12а-11, Какова Луда, СССР, В. К. О. г. Лениногорск, пр. Ленина, 8-38, Евдокимова Ала и Лариса, СССР, В. К. О. г. Лениногорск, ул. Хариузовакаја 51, Акентеева Вера.

Желела бих да склопим пријатељство са читаоцима Забавника. Идем у VIII разред и волим забавну музику. Војка Урошевић, В. Иванча, з.п. Пружатова, Србија.

Жеља ми је да се дописујем са свима који воле бит-музику и баве се спортом, скупљају слике разних ансамбала и глумаца. Слободан Узелац, Јована Бошковића бр. 2/III, Нови Сад.

Партизан је био првак: 1946/47, 1948/49, 1960/61, 1961/62, 1962/63, 1964/65.

ДРАГИ ЗАБАВНИЧЕ,

Желео бих да ми испуните једну жељу коју нису други листови хтели. Можете ли да ми напишете адресу играча Сарајева Мусемића.

Бранислав Продановић
Нови Београд
саобраћајница 5-5 бр. 10

Најбоље је да се обратите Ф. К. „Сарајево“ — Сарајево с напоменом да је писмо за Мусемића.

НАЈМАЊА РИБА

Драги Забавнице,
Молим те одговори ми на ово питање: Која је најмања риба на свету? Колика је дуга и у којем мору живи?

Мирза, Сарајево

Питали смо на све стране познаваоце риба али нису нам могли са сигурношћу да одговоре која је баш риба најмања. Ако неко од читалаца зна нека нам јави, ми ћемо објавити.

УКЛЕТА ХОРДА

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● бол из прста настао услед опекотине стиже до мозга брзином од око 100 метара у секунди.

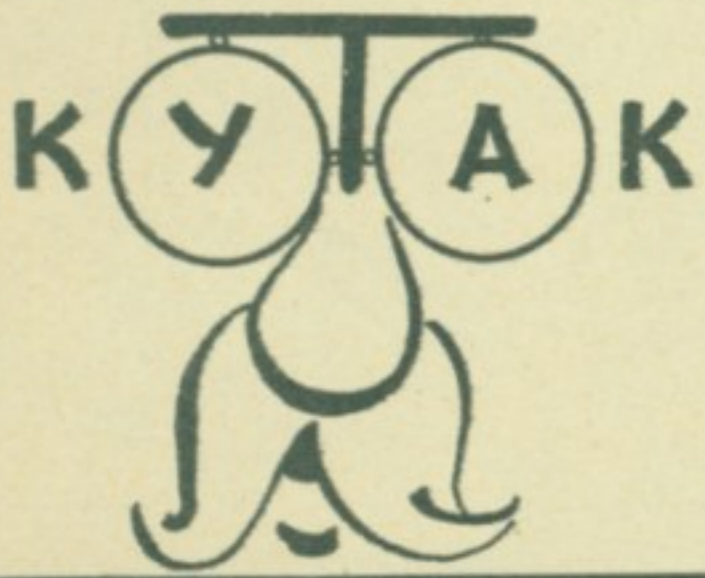
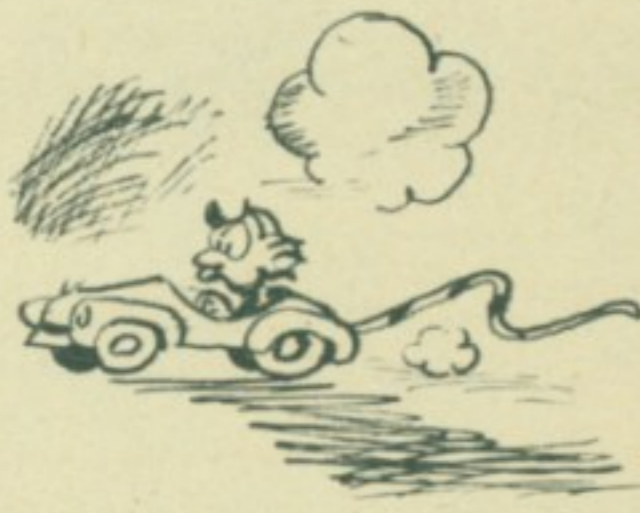
● око шездесет километара Земљине коре састоји се од силицијума и алуминијума; други слој од око 1500 километара садржи силици-

јум и магнезијум и најзад усред планете налази се још тамнија сфера састављена од никла и гвожђа.

● статистичари кажу да једна домаћица просечно проведе више од 200 часова годишње у прању судова и да за то време опере 6000 тањира. Кад би се, рецимо, сви тањери које оперу француске домаћице за годину дана наслагали један на други, добио би се стуб који би додирнуо Месец.

● тигрон је животиња настала укрштањем тигра и лавице. Ова веома ретка животиња невероватно је јака и дивља.

ВЕСЕЛОГ архивара

СЛАВАН ЧОВЕК

Једне вечери чувени пијаниста Артур Рубинштајн и импресарио Мајк Голдшмит возили су се у истом таксију. Изненада шофер се окрете Рубинштајну и упита га:

— Препознао сам вас, господине. Знам, ви сте чувени музичар!

— Да, у праву сте, ја сам Артур Рубинштајн.

Касније га Голдшмит упита због чега није пустио шофера да погађа.

— Зато — уздахну Рубинштајн — што сваки пут кад тако урадим чујем да сам Леополд Стоковски.

ИСТО ТО...

Нешто пре своје смрти Марк Твен примио је писмо од једног хвалисавог и шкртог богатша у коме овај позива славног писца на вечеру и моли га да са собом понесе своја комплетна дела.

Твен му је отписао:

„Драги господине, захваљујем на позиву. Међутим, како се у последње време не осећам најбоље, а код себе немам ни једну од својих књига, то вам по служи шаљем једног малог папагаја из Никараг-

ве који напамет зна сва моја дела. Уза све то он све сме да једе.

ЧАСТ МИ ЈЕ

Биолог Жан Ростан, иначе велики поштовалац Алберта Ајнштајна да би доказао колико је познати научник био скроман човек често цитира следеће речи које је научник имао обичај да каже кад би се повила реч о његовој теорији релативитета:

„Теорија, чије име имам част да носим“...

ДВЕ О МИШЕВИМА

Терез Конли из Хјустона, у Тексасу, изненада је опазила на поду своје кухиње миша. Продорно је вриснула и од тог вриска животињца је стала као прикована. Домаћица је вриснула још једном и то још јаче. Миш се преврнуо и остао да лежи. Касније је ветеринар утврдио узрок смрти: срчана кап.

Откако је популарна шведска певачица Лили Свели снимала плочу на којој се налази и песма „Не бојим се мишева“ она од својих обожавалаца добија читаве „чете“ животињаца за које је јавно изјавила да јој не уливају страх. Неки јој мишеве убацују кроз прозоре ње-

ног приземног стана а други јој их, уз одговарајуће пропратно писмо, остављају у сандуче за пошту.

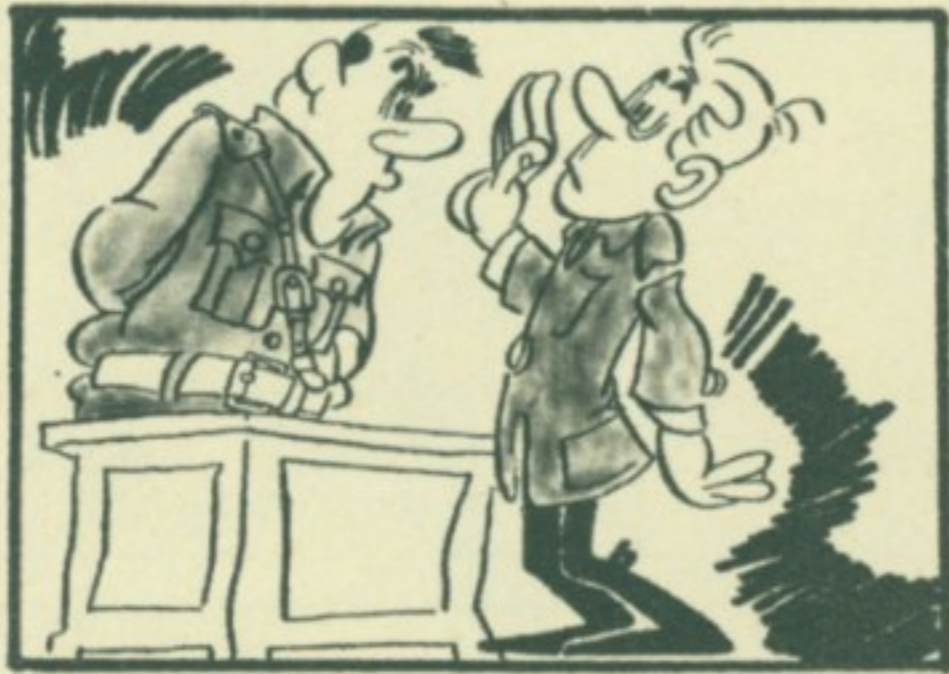
ПЛАЧНИ РЕКОРД

Норвежанин Гунар Лунд поставио је недавно још један у низу бесмислених рекорда: 34 часа непрекидно је сецкао црни лук. У победнички пехар канула му је и једна кап жучи: оставили га је вереница јер није могла да издржи мирис лука који му се толико увукао у кожу да се ничим не може одстранити.

ПОГРЕШНА ВРАТА

Да је правда слепа потврдило се и ових дана, и то у Лондону. С позивом да се јави да би био саслушан јер је без дозволе подигао гаражу, Алфред Кларк је пошао у суд. Случајно је у зграду суда ушао на погрешна врата. И пре но што је успео да објасни због чега је дошао од њега су тражили да се закуне. А тек кад се заклео дознао је да је то била заклетва да ће савесно вршити дужност — полицајца.

* укршћене речи *

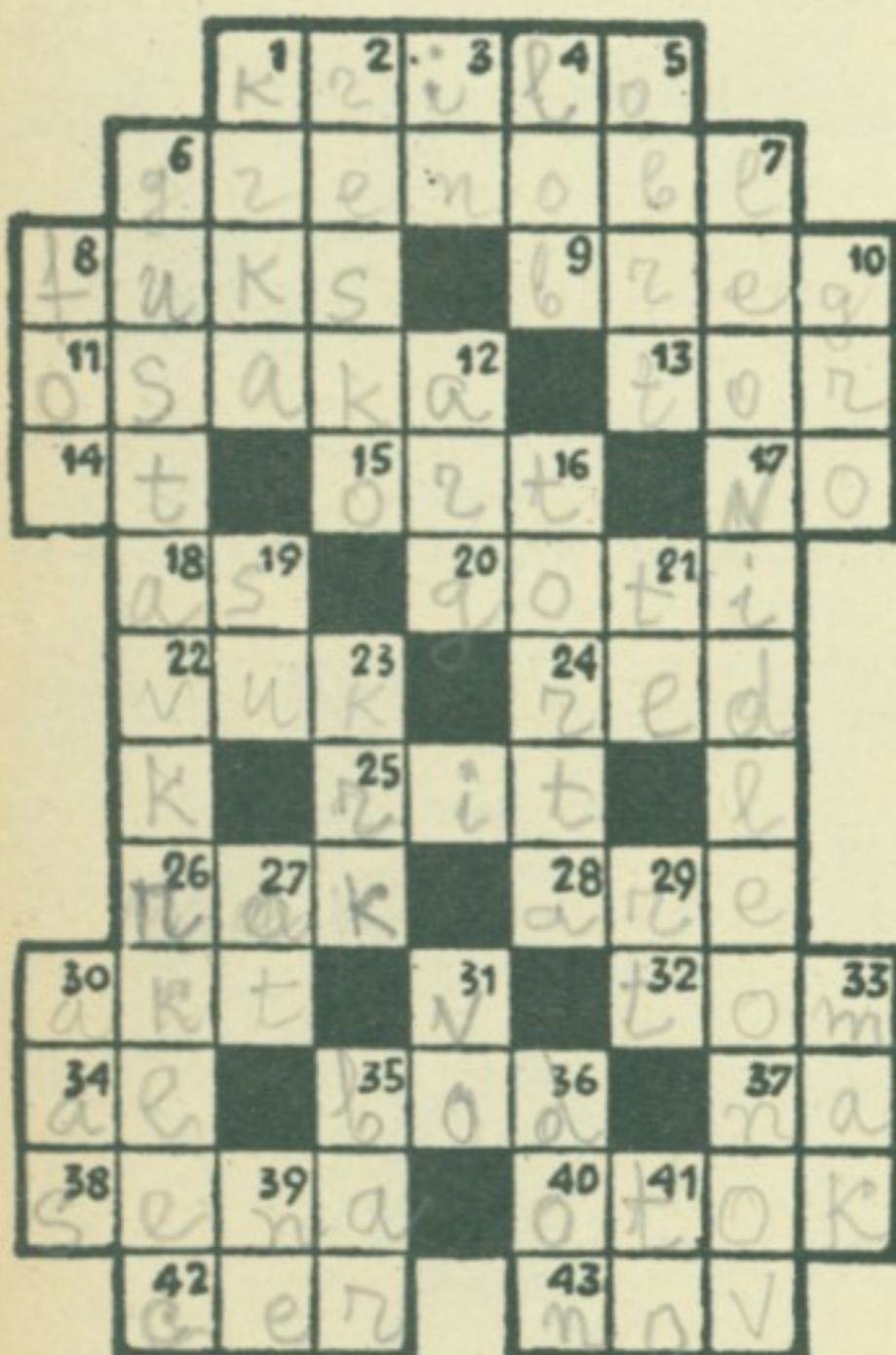
Водоравно: 1) део фронта борбеног поретка јединице, 6) универзитетски град у Француској, 8) јединица јачине осветљења, 9) брежуљак, 11) град у Јапану, 13) ста-

ја за овце, 14) два суседна слова, 15) град у Мађарској, на Дунаву, 17) хемијски знак за нобелијум, 18) првак, 20) германско племе, 22) шумска звер, 24) низ, 25) мочварно земљиште, 26) речна животиња, 28) место у Шведској, 30) чин, спис, 32) свеска, 34) апострофирана свеза, 35) поен, 37) предлог, 38) река у Француској, 40) едем, 42) планина у Србији, 43) неупотребљен.

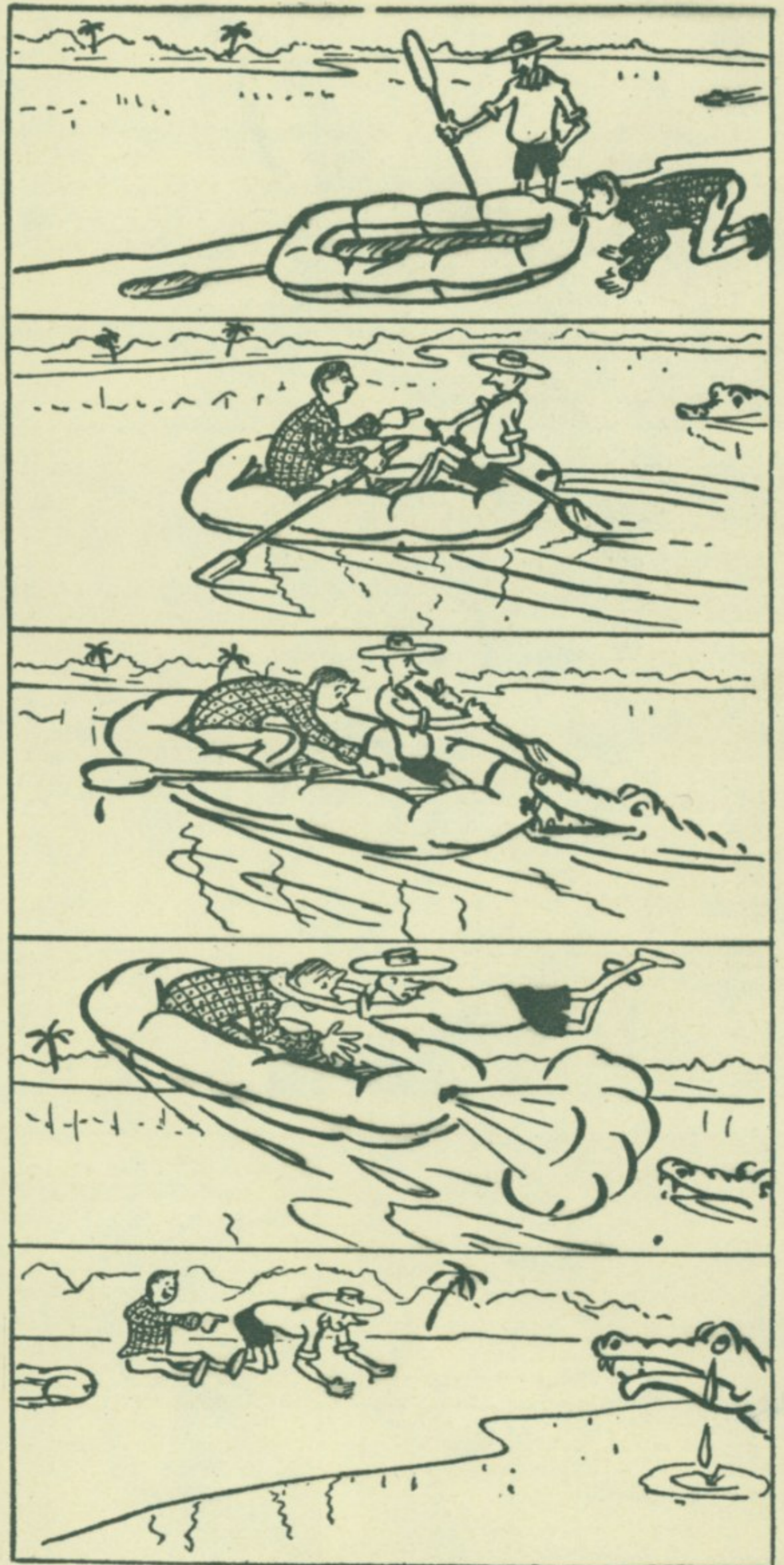
Усправно: 1) река у Далмацији, 2) оштро, 3) притока Дунава у Аустрији, 4) тениски израз, 5) окрет, 6) савремени хрватски песник, 7) совјетски књижевник („Јазавци“), 8) северни јелен, 10) главни део нечега, 12) престоница старе Арголиде, 16) врста колача, 19) француски ситан новац, 21) показна заменица, 23) острво на Јадрану, 27) коњ, 29) истурени део копна у море, 30) повишена нота А, 31) домаћа животиња, 33) индустријска биљка, 35) град на црногорском приморју, 36) река у СССР, 39) негација, 41) показна заменица.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) багрем, 6) Ниса, 7) том, 9) оба, 10) Бари, 11) рл, 12) попис, 13) мио, 15) раса, 16) аорта, 18) Шо, 19) Геа, 20) не, 21) арома, 23) Ва, 25) Нал, 26) Ирак, 28) еф, 29) едили, 30) кип, 32) Асир, 33) сјај, 35) аја, 36) антене.

— Уз овако повољан ветар стићи ћемо у Полинезију брже од „Кон-Тикија“.

ДОБРО СУ ГА НАДУВАЛИ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 29 ● Издаје и штампа „ПОЛИТИКА“ Новинско издавачко предузеће Београд, Македонска 29 ● Текући рачун број 608—1—82—1 ● Поштански фах 124 ● Претплата за нашу земљу: годишња 44 динара, полу-годишња 22 динара; за иностранство: годишња 88 динара, полугодишња 44 динара ● Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

